

Kerstboek
Het licht schijnt overal

Uitgeverij Ploegsma Amsterdam

Kerstboek

Het licht schijnt overal

met bijdragen van

D. A. Cramer-Schaap

Will Barnard

Mien Labberton

Maja van Heemstra

Gera Jansma - Van Schouwenburg

Marijke van Raephorst

Gertie Evenhuis

Elouise Kluyvers

Akela L. Gonkel

omslag en illustraties van

Carl Hollander

Uitgeverij Ploegsma mcmlxii Amsterdam

Voor de twaalfde maal is nu ons Kerstboek verschenen. Dit jaar heeft het een ander formaat gekregen, en het aantal pagina's is uitgebreid; aan het tekenwerk en de verzorging werd extra aandacht besteed.

Het boek is op dezelfde wijze opgezet als in de voorgaande jaren. Er zijn verhalen voor verschillende leeftijdsgroepen, van 6 tot 14 jaar. De rubriek 'Zelf aan het werk' bevat behalve de gebruikelijke wedstrijdpuzzles weer enkele handenarbeidopgaven. Ook ditmaal staat een groot aantal boeken te wachten op degenen die het beste werk inzenden. Bovendien is er voor de kinderen de gelegenheid een verhaal te schrijven voor het Kerstboek van het volgend jaar.

Wij twijfelen er niet aan of 'Het licht schijnt overal' zal, zoals het hier voor U ligt, bij allen die Kerstmis willen vieren welkom zijn: zowel in de kinderkerken en op de zondagsscholen als in het gezin.

Inhoud

Een ongeluk dat geluk bracht! <i>D. A. Cramer-Schaap</i>	3
Hij lachte niet . . . <i>Will Barnard</i>	7
De Kerstnacht van Laurens Sims <i>Mien Labberton</i>	15
De vier kerstbomen <i>Maja van Heemstra</i>	20
De wisselluider van Grote Thomas, <i>Gera Jansma - Van Schouwenburg</i>	28
Voor allemaal <i>Marijke van Raephorst</i>	32
De ballon van Jean-Jacques <i>Gertie Evenhuis</i>	40
Jimmy's Kerstkaart <i>Elouise Kluvers</i>	50
Zelf aan het werk <i>Mien Labberton en Akela L. Gonkel</i>	53

D. A. Cramer-Schaap

Een ongeluk dat geluk bracht!

„Kathrientje!” roept Vader, en dan nog eens heel hard: „Kathrientje!” Hij staat in de voordeur en kijkt uit over het strand, maar er is geen klein meisje te bekennen.

Maar kijk, daar ziet hij haar uit het huisje van Oma Mommesen komen. Ze is er natuurlijk heengegaan om wat te vragen.

Oma heeft immers gezegd: „Kathrientje, als je met iets zit, kan je altijd bij me terecht.”

Vader zucht. Het is best te begrijpen dat zijn dochtertje er zo vaak heenloopt. Als je zeven jaar bent en in je eentje de hele huishouding moet doen, zit je natuurlijk om de haverklap met je handen in het haar. Jammer dat hij als man haar niet altijd helpen kan!

Zodra Kathrientje Vader ziet, begint ze hard te lopen. „Ik wist niet hoe lang bruine bonen moeten koken” zegt ze hijgend als ze voor hem staat.

Samen gaan ze naar binnen, want het is veel te koud om buiten te staan praten.

„Het vriest al tien graden!” zegt Vader.

Kathrientje loopt naar het kachelkje waar de pan met bruine bonen op staat. Ze schuift er nog gauw een houtblok in. Als ze zich omdraait ziet ze, dat Vader zijn bontnuts heeft opgezet.

„Ik moet nog even weg, naar de Petersens,” zegt hij. „Vrouw Petersen heeft gisteren voor Kerstmis gebakken. Ze heeft mij een krentenbrood beloofd. Ik mocht het vanmiddag komen halen.”

Ze kijkt hem verschrikt aan.

De Petersens wonen helemaal aan het einde van Norderoog, hun waddeneiland.

„U bent toch op tijd terug voor de lichtjes?” vraagt ze.

„Natuurlijk. Dacht je nu heus dat ik de lichtjes op Kerstavond vergeten zou?” „Het is het enige waaraan we vandaag kunnen merken dat het Kerstavond is”, denkt hij. Maar dat houdt hij voor zich. Er is immers toch niets aan te veranderen . . .

Als Vader weg is, neemt Kathrientje een bak vol aardappelen en gaat ze aan tafel zitten schillen.

Haar gedachten gaan terug naar verleden jaar. Toen zijn ze met z'n drieën naar het strand gegaan: Vader, Moeder en zij. Het is immers op Norderoog een heel oud gebruik, dat op Kerstavond de bewoners zich op het strand verzamelen. Als er geen mist is, kan je er heel duidelijk de lichten van de andere eilanden zien en ook die van Husum, de stad aan de overkant.

Tien kilometer is Husum van Norderoog verwijderd, maar toch gebeurt het dat ze, als de wind tenminste gunstig is, de klokken voor de Husumse Kerstdienst horen luiden. Wie weet, misschien lukt het vanavond ook! Op Norderoog is niet eens een kerk, want er wonen maar tien gezinnen.

„De lichtjes en de klokketonen zijn voor ons een Kerstgroet uit de andere wereld,“ heeft Oma Mommesen zo straks nog gezegd.

Er loopt een rilling over Kathrientjes rug. Het kachelkje snort; uit de pan met bruine bonen stijgt de wasem op en toch heeft zij het nog koud!

Waarom is de vorst dit jaar ook zo vroeg ingevallen?

Als het zacht weer was gebleven, zat Moeder nu tegenover haar en hielp met aardappelen schillen en dan lag er in de wieg, die nu akelig leeg in een hoek staat, het nieuwe broertje!

Kathrientje zucht. Al meer dan drie weken is het geleden dat Vader Moeder met de motorboot naar het ziekenhuis op het eiland Sylt gebracht heeft. En in de week daarna is buurman Fischer, die telefoon heeft, aan komen kloppen en heeft op de drempel geroepen: „Goed nieuws, buurman! Je hebt een zoon van acht pond en alles is best!“

Wat zijn Vader en zij toen blij geweest. Maar stel je voor, net toen ze dachten dat Vader Moeder en broertje nu wel gauw zou kunnen halen, is het gaan vriezen.

En niet zo'n beetje! Nee, heel, heel erg!

Al na een paar dagen is het drijijs op komen zetten en, wat erger is, het heeft zich nu opgestapeld en ligt als een muur om Norderoog heen. Geen sprake van dat er een schip door kan!

Kathrientje kijkt op en luistert.

Ze hoort het snorren van het kachelkje, ze hoort het rammelen van de deksel op de pan, ze hoort het krijsen van de meeuwen op het strand, maar door al die geluiden heen hoort ze ook duidelijk het ritselen en kraken van het ijs!

Zou het waar zijn wat ze buurman Fischer gisteren tegen Vader heeft horen zeggen: „als het zo doorgaat met de vorst, kan het zijn dat je vrouw nog in geen weken thuis komt!“

Morgen is het Kerstmis, Moeder zal in het ziekenhuis vast en zeker aan hen denken en zich afvragen of zij, Kathrientje, wel goed voor alles gezorgd heeft. Maar hoe kan zij zorgen? Nu Norderoog door het ijs van Husum is afgesloten, heeft Vader er ook geen boodschappen kunnen doen: geen cadeautjes met Kerstmis, maar wat erger is, ook geen groente, geen meel en geen suiker! Ze mogen nog blij zijn met de zak bruine bonen en het vlees van het varken, dat Vader in november geslacht heeft.

„Plons!“ zegt telkens de aardappel als zij hem in de emmer gooit. Maar dan komt er een die „bom“ zegt en over de grond rolt, want het is ongemerkt zo donker geworden dat zij de emmer naast haar nauwelijks meer zien kan.

Ze staat op om de petroleumlamp aan te steken want electriciteit kennen ze op Norderoog niet.

Vader kan nu ook elk ogenblik thuis komen. Hij had eigenlijk al lang terug kunnen

zijn. Moeder zou zeggen: „Zo zijn de mannen; in een stoel bij de warme kachel vergeten ze tijd en uur.” Bij zessen wijst de klok en om zeven uur is het verzamelen op het strand.

Ze zet maar vast borden op tafel voor de bruine bonen, want brood is er niet. In de stal hoort zij Mina de koe loeien; het is immers de tijd dat zij gemolken wordt.

„Ja hoor, stil maar, Vader komt zó!”

Maar Vader komt niet!

Kwart over zes en nog altijd niemand.

Ze is er een beetje boos om. Ze heeft Vader zó op het hart gedrukt op tijd terug te zijn! Half zeven, nog niemand! Ze is nu werkelijk ongerust. Er zal toch niets gebeurd zijn?

Maar wat kán er gebeuren?

Zal zij nog gauw even naar Oma Mommesen lopen? Maar als Vader dan net in de tijd dat zij weg is terug komt?

En wat helpt het? Oma kan er toch ook niets aan verhelpen!

Ze neemt de pan van de kachel en zet hem op de haardplaat; de bonen worden veel te gaar!

Zeven uur. Nu moeten de mensen die naar het strand gaan toch voorbij komen, maar als zij naar de voordeur loopt, ziet ze nergens een brandende lantaren.

Hoe is dat nu toch mogelijk?

Een ijskoude wind blaast haar in het gezicht, maar nog gaat zij niet naar binnen. Ze is bang in haar eentje in de stille kamer.

Maar dan hoort zij haastige voetstappen en even later klimt een man de trap op die naar hun huisje voert. - Alle huizen op Norderoog, dat geen dijken heeft, zijn op terpen gebouwd en hebben een trap.

Vader!

Nu zal ze hem toch eens goed zeggen, dat hij de enige kerstvreugde die ze vanavond nog hadden in de war heeft gestuurd!

Maar voor ze een woord uit kan brengen, roept hij: „Raad nu toch eens wie er straks komt!”

Ze haalt haar schouders op.

„Buurman Fischer?” zegt ze aarzelend, want waarom zou buurman bij hen komen? Die zal toch zeker wel thuis Kerstmis willen vieren!

„Mis!” roept Vader en hij tilt haar, net als toen zij nog een heel klein meisje was, zo maar in de lucht.

„Moeder!” roept hij. „Moeder in eigen persoon!”

Zij kijkt hem een beetje angstig aan. Wat doet Vader vreemd! Het zal hem toch niet in zijn bol geslagen zijn? Hoe kan Moeder nu komen? Er vaart toch immers geen boot! Maar dan gaat Vader aan tafel zitten en legt het haar uit.

„Ik ben dan naar Petersen gegaan om het krentenbrood.”

Dat is waar ook, het brood.

„Waar hebt U het?” vraagt ze.

„Stil,” zegt Vader. „Nu moet je me niet in de rede vallen! Toen ik er de kamer binnen kwam, wist ik niet wat ik zag! De vrouw zat aan tafel te huilen en kleine Brigitte huilde ook al. Petersen zelf lag op de rustbank te kermen en de beide jongens stonden er radeloos bij.

‘Wat is hier gebeurd?’ vroeg ik.

‘Vader is op het ijs uitgegleden en heeft zijn been gebroken,’ zei Per. En Sven riep: ‘Hij heeft een uur in de kou gelegen eer wij hem vonden! Er moet zo gauw mogelijk een dokter komen.’

Toen ik Petersen aankeek, schrok ik ervan, zo zag hij er uit. Je kon aan zijn gezicht zien dat hij erge pijn had.

'Een dokter?' steunde hij. 'Waar halen we zo gauw een dokter vandaan?'

'Ik ga als de wind terug naar Fischer' zei ik, die kan als burgemeester Sylt opbellen en zeggen dat er hier een ongeluk gebeurd is. Dan sturen ze een dokter met een helikopter.'

'Op Kerstavond?' zei de vrouw.

'Kerstavond of niet, dat dóen ze,' zei ik.

Nou, toen ben ik zo vlug als ik maar lopen kon naar Fischer gegaan. Die zei ook, dat het wel in orde zou komen. 'En dan kan jouw vrouw met het kind ook meekomen,' zei hij. Aan die mogelijkheid had ik nog niet eens gedacht. Je kunt begrijpen hoe ik me voelde! En laat me Fischer dat nu toch voor elkaar krijgen! Ze komen vanavond nog: de helikopter met de dokter, met Moeder en met broertje!

Nu, zeg je niets?"

Maar Kathrientje is sprakeloos. Ze kan het allemaal zo gauw niet verwerken.

Een uur later, daar stonden ze allemaal met brandende lantarens te kleumen op het strand! Vader en Kathrientje en Fischer en Oma Mommesen en de jongens van Petersen, een heel kluitje! En maar turen in de lucht!

„Als je daar een rood lichtje ziet, is hij in aantocht," heeft Fischer gezegd.

Snepend koud is het, maar het is of Vader en Kathrientje het niet eens voelen. Ze denken alleen maar aan Moeder.

Oma Mommesen staat naast Kathrientje.

Wat mompelt ze toch? Nu verstaat Kathrientje het. „Hier staan we nu net als de herders,” zegt Oma. „Die wàchtten wel niet op een licht uit de hemel, maar ze zàgen het!” En dat heeft ze nog niet gezegd of Vader roept:

„Daar! daar! Zien jullie het? Een rood lichtje dat beweegt!”

En opeens is er nóg een licht; een hele stralenbundel die het donkere strand aftast en dan op hen gericht blijft. Ze knipperen met hun ogen, zo fel is het.

„Ze hebben ons gezien. Oppassen! Hij gaat dalen!” roept Vader. En dan gaat het verder allemaal erg vlug.

Voor Kathrientje het weet staat het donkere gevaarte al op het strand en hollen zij er heen. Zij loopt ook zo hard ze kan, maar Vader is haar toch vóór. Als Kathrientje er bij komt, ziet ze juist Moeder het trapje afdalen; ze heeft een bundeltje in haar armen, dat Vader van haar overneemt.

„Waar is Kathrientje?” hoort ze Moeder zeggen.

„Hier!” roept ze, en dan voelt ze Moeders armen om haar heen!

Het is net of het niet waar kàn zijn. Maar het is echt en geen droom.

„Wat een Kerstavond!” zegt Vader als ze met hun drieën om de tafel zitten.

„En wij die dachten, dat we het met de bruine bonen zouden moeten vieren!”

„Had ik het maar geweten,” zegt Moeder, „dan had ik nog wat voor jullie mee kunnen brengen. Maar ik had nauwelijks tijd om mijn koffertje te pakken!”

„Och wat!” roept Vader. „Dat je er bent, dat is toch het voornaamste!”

„En broertje dan?” zegt Kathrientje. „Is dat niet het mooiste Kerstgeschenk dat U mee kon brengen?”

„Daar heb je gelijk in!” zegt Vader.

Will Barnard

Hij lachte niet...

Vandaag heb ik een lang gesprek gehad met mijn vriendje Gert-Jan. Een ernstig gesprek. Ik zat op mijn kamer, achter mijn schrijfmachine toen hij binnenkwam.

„Wat doe jij?” vroeg hij.

„Ik moet een kerstverhaal schrijven,” zei ik.

„Heb je koekjes?” Nou weet hij heel goed dat ik altijd een trommeltje met koekjes heb staan. Maar iedere keer als hij binnen komt, vraagt hij met een heel effen gezichtje precies hetzelfde.

„Daar, in dat trommeltje,” zei ik, „je mag er wel een pakken.” Hij pakte een koekje uit het trommeltje en klom met zijn korte beentjes op een stoel. Toen hij zijn koekje opgegeten had wees hij naar de grammofoon. „Jij moet een plaatje draaien,” zei hij. Ik schudde mijn hoofd. „Nee, Gert-Jan, nou niet. Ik moet een verhaal schrijven en dan heb ik geen tijd om plaatjes te draaien.”

Ik haalde een fotoboek uit de kast. „Hier, bekijk dat maar eens.”

„Hu,” zei hij, „dat heb ik allang gezien.” Hij klauterde weer van de stoel af, kwam naast mijn schrijftafel staan met zijn handjes op de rug. En hij keek me heel ernstig aan. „Ik ben bij jou op visite,” zei hij, „en dan moet je niet schrijven; dan moet je gezellig wezen, dat zegt moeder ook altijd.”

Ik schoof de schrijfmachine wat verder de tafel op, trok de kleine broekeman op mijn schoot en zei: „Je hebt nog gelijk ook. Waar zullen we eens over praten?”

„Over dat verhaal natuurlijk,” zei hij, boos dat ik dat nog niet eens snapte. „Jij kan natuurlijk toch aan niks anders denken.”

Ja, en daar zat ik. Eerlijk gezegd, ik wist heel precies welk verhaal ik wilde schrijven, maar . . .

„Luister eens Gert-Jan,” zei ik, „weet je nog van vorig jaar toen Marianneke en Rob bij Grootmoeder zijn gaan logeren met Kerstfeest?”

Hij knikte, maar keek me niet aan, wat hij anders altijd doet als ik ga vertellen.

„Zie je, dat kerstverhaal wilde ik gaan vertellen.”

Hij zei niets, liet zich van mijn schoot afglijden en ging voor het raam staan.

„Gert-Jan.” Hij draaide zich niet om. „Mag ik dat verhaal vertellen, Gert-Jan?” Hij schudde heftig van nee.

„Waarom niet, Gert-Jan?”

Hij bleef strak uit het raam kijken. Daarom stond ik ook maar op en ging naast hem staan, keek ook naar buiten.

„Het is een heel mooi verhaal, Gert-Jan.”

Hij bromde. „De kinderen zullen er toch maar om lachen.”

„O, nee,” zei ik, „beslist niet.”

„Jawel,” zei hij stug. „De kinderen op school lachen ook altijd.”

„O, maar die kinderen op school, dat zijn domme kinderen,” zei ik, heel overtuigd, „en zulke domme kinderen moet je nooit een mooi verhaal vertellen. Maar de kinderen die dit verhaal lezen, dat zijn geen domme kinderen, die zullen beslist niet lachen. Dat weet ik zeker.”

Maar helemaal overtuigd was hij niet. „Kan je geen ander verhaal schrijven?” vroeg hij.

„O ja,” zei ik, „natuurlijk kan ik wel een ander verhaal bedenken, maar weet je, Gert-Jan, dat verhaal, dat zou ik moeten bedenken en dat kerstverhaal van jou, dat is helemaal echt gebeurd. En er zijn vast nog veel meer kinderen die niet bij grootmoeder kunnen gaan logeren en voor die kinderen zou ik dit verhaal nou willen schrijven. Begrijp je?”

Ik zei al, Gert-Jan is mijn vriend. En ik ben zijn vriend. En tegen een vriend zeg je natuurlijk niet graag nee. Maar in dit geval . . . Ik begreep het wel.

„Luister eens, Gert-Jan,” zei ik, „ik zal het verhaal zo schrijven dat niemand begrijpt dat het over jou gaat. Ik zal jou en Rob en Marianneke in het verhaal een andere naam geven en niet vertellen in welke stad je woont. Wat voor een merk auto heeft je vader?”

„Een Chevrolet,” antwoordde Gert-Jan dadelijk. Zulke dingen weet hij altijd heel precies.

„Dan zal ik in het verhaal zeggen dat het een Opel is. En met al die dingen bij elkaar zal zelfs je buurjongetje niet begrijpen dat het jouw verhaal is.”

Langzaam draaide hij zich om en keek me aan. „Echt niet?” vroeg hij.

„Echt niet,” beloofde ik, „mijn hand er op. En voor het naar de drukker gaat zal ik het je eerst voorlezen.”

„Nou goed dan,” zuchtte hij, „ga jij maar schrijven, maar geef me dan eerst dat boek met foto's.”

Ja, die kleine Ger . . . o, nee, ik heb hem beloofd hem in het verhaal een andere naam te geven - laten we hem maar Henkie noemen, dus:

Ja, die kleine Henkie, moet je hem daar zien zitten in die grote leuningstoel met het fotoboek op zijn schoot. Hij doet net alsof hij naar de plaatjes zit te kijken. Maar aan die dikke rimpel boven zijn neus zie ik heel goed dat hij aan heel iets anders zit te denken. Natuurlijk aan zijn kerstverhaal, dat ik nu aan het vertellen ben.

O, hij was het vorig jaar helemaal met Moeder eens, hij kon echt niet bij Grootmoeder gaan logeren, zoals Anneliesje en Wim. Nee echt, het kon niet. Grootmoeder was ook al niet zo jong meer. Ze begon al een beetje reumatiek te krijgen. En dan een week lang de hele dag drie van die druktemakers om je heen.

Dat was al erg. Maar het zou misschien toch nog wel gaan, als er ook nog niet dat

andere was. Iedere dag ook nog een emmer wasgoed, dat uitgespoeld en gedroogd moest worden. Nee dat ging niet, dat begreep Henkie best. Maar het was toch echt wel zuur toen Anneliesje en Wim met veel lawaai hun koffers in de Opel laadden. En toen ze weg reden stond hij voor het raam en deed alsof hij ze nakeek, maar in werkelijkheid zag hij helemaal niks, omdat zijn ogen vol tranen stonden.

Moeder die ook voor het raam stond, deed net alsof ze daar niets van merkte. En toen de auto om de hoek van de straat was verdwenen ging ze naar de keuken, want ze had nog een heleboel te doen voordat het Kerstfeest was. En Henkie bleef voor het raam staan en hij klemde zijn tanden op elkaar en kneep zijn billetjes samen om toch vooral maar niet te huilen.

En toen riep Moeder uit de keuken: „Henkie . . . Henkie kan je even komen helpen?” En toen wreef Henkie met twee knuistjes de tranen uit zijn ogen en stapte naar de keuken. Als Moeder het niet alleen afkon, dan zou hij wel eens even helpen. Nou Vader en Wim niet thuis waren was hij toch zeker de man in huis.

Moeder was bezig met een emmer wasgoed. En Henkie zag dat het zijn pyjamaatje en zijn lakentje waren, die vanmorgen, toen hij wakker werd, alweer nat waren. „Help je even die emmer in de schuur zetten?” vroeg ze. „Ik kan hem alleen niet tillen.” En toen ze samen door de tuin liepen naar de schuur om het wasgoed aan de drooglijnen te hangen die door de schuur gespannen waren, keek zij hem even glimlachend aan. „Het kan echt niet, hè?” Nee, schudde Henkie. Echt niet.

O, maar het was een prachtig Kerstfeest. Vader was ook weer thuis. Hij had Liesje en Wim alleen maar weggebracht. En hij bracht van Grootmoeder een groot pak mee voor Henkie dat hij pas op Kerstavond open mocht maken. Het lag in de voorkamer op een stoel en steeds weer ging Henkie even kijken of het er nog lag en dan streek hij met zijn vinger over het papier; misschien zou hij kunnen voelen wat er in zat. Hij was toch zo vreselijk nieuwsgierig.

„Niet openmaken, hoor,” zei Moeder. Nee natuurlijk niet, maar o, wat zou hij graag weten wat Grootmoeder voor hem gekocht had!

En eindelijk was het dan Kerstavond. Bij de piano stond een kleine kerstboom. Samen met Moeder had hij er een hele middag aan gewerkt om die kerstboom te versieren. En toen het donker begon te worden, zette Moeder onder de kerstboom een schaal met sinaasappelen en een schaal met noten. En Vader stak de kaarsjes aan en ging achter de piano zitten om kerstliedjes te spelen. En toen kwam Moeder ook binnen met een grote kan chocolademelk, die ze op de kachel zette om warm te blijven. „Dan hoef ik niet steeds naar de keuken,” zei ze, „dat is veel gezelliger.”

En toen eindelijk . . . eindelijk, mocht hij het grote pak van Grootmoeder openmaken. Maar zijn vingertjes trilden zo, dat hij de touwtjes niet los kon krijgen en hij van Vader het kleine zakschaartje moest lenen om ze door te knippen. Maar het was zo'n verschrikkelijk groot pak en er zat zo'n enorme laag papier omheen, dat hij het met zijn korte armpjes haast niet baas kon. Hij verdween bijna helemaal onder het papier.

„Ach Vader, help die jongen dan toch eens even,” zei Moeder.

Maar Vader zat te lachen. „Wel nee, laat-ie dat zelf maar opknappen.”

En Henkie liet zich niet op zijn kop zitten. Ja zeker, hij zou dat papier er niet afkrijgen, dat kon je net begrijpen!

Maar toen hij dan eindelijk het papier er af had, stond hij wel even heel gek te kijken. Uit het ene grote pak, waren vijf kleinere pakjes te voorschijn gekomen.

„Grootmoeder maakt het veel te gek,” zei Vader, „wie geeft er nu aan een jongetje vijf pakjes.”

Ja, dat vond Henkie eigenlijk ook en hij was er helemaal beduusd van, maar Moeder begon te lachen.

„Vader zit je maar een beetje te plagen hoor,” zei ze, „pak nou maar gauw verder uit. Ik ben benieuwd wat er in zit. Hier, dit pakje moet je het eerst nemen, want daar staat een grote 1 op.”

En weer moest Vaders zakschaartje er aan te pas komen. Touwtje doorknippen, papier er af . . . een grote rode traktor met zwarte wielen en een chauffeur op de stuurstoel en koplampen er aan met echte lampjes. Henkie had geen ogen genoeg om alles te bekijken. En toen Vader, die naast hem op de grond was komen zitten om de traktor ook te bekijken, bovendien nog tot de ontdekking kwam dat er een kleine motor in zat, toen vergat hij bijna dat er nog vier andere pakjes op hem lagen te wachten. Maar toen de traktor drie keer de kamer was rondgereden, glipte opeens het stuur uit de kleine vingertjes en reed de traktor pardoos tegen de andere pakjes aan die er nog lagen. O ja, die moest hij nog uitpakken. Maar eerst de traktor in de garage; daar onder de poten van die stoel, dat was een mooie garage.

„Drink nou eerst maar een kopje chocolademelk, voor de schrik,” zei Moeder. Maar daar had Henkie nu natuurlijk geen geduld meer voor. Een voor een bekeek hij de pakjes. Ja, daar stonden ook nummers op. Dan nu eerst nummer 2 uitpakken. Een grote gele aanhangwagen voor de traktor, volgeladen met prachtige rode appels. Het derde pakje, weer een aanhangwagen, nu een blauwe, volgeladen met noten.

Het vierde pakje, nog een aanhangwagen. „Dat wordt een complete trein,” zei Vader. „Eerst een gele aanhangwagen, dan een blauwe en nu een groene aanhangwagen. Ik ben benieuwd of die traktor zo sterk is, dat hij dat allemaal trekken kan.”

„Nou, vast wel,” zei Henkie, „dat heeft Grootmoeder natuurlijk eerst geprobeerd, je geeft toch zeker niks weg, waar je niet mee spelen kan?” En dat vond Moeder ook. Maar had Henkie nu al gekeken wat er allemaal in die derde aanhangwagen gela-

den was? Een paar nieuwe batterijen voor de motor en de lampjes van de traktor, een paar reserve-lampjes en een grote houten moersleutel, waarmee de wielen losgemaakt en er weer aangeschroefd konden worden.

En toen haalde Henkie eerst de traktor weer uit de garage, reed helemaal de kamer rond naar de groene aanhangwagen, want daarin zat het gereedschap dat naar de garage moest. En pas toen hij alles netjes in de garage tussen de poten van de stoel had opgeborgen, had hij tijd om het vijfde pakje open te maken. „Weer een aanhangwagen natuurlijk,” voorspelde hij, „maar wat zou er op die aanhangwagen geladen zijn?”

Touwtje doorknippen, papier er af: een oranje aanhangwagen. En op die aanhangwagen . . . een zesde pakje. Maar dat zesde pakje was niet met touwtjes vastgemaakt, maar met plakband en nu moest Vader er toch echt aan te pas komen om het pakje open te krijgen. Een boek met verhalen over de Heer Jezus . . . met een heleboel zwarte en gekleurde plaatjes.

En daar stond nou die grote Henkie te midden van al dat papier en die nieuwe traktor met al die aanhangwagens, met dat boek in zijn handjes. En hij keek van Moeder naar Vader en van Vader naar het boek. En toen? Toen liet hij zich midden in de rommel op zijn buik op de grond vallen; hij steunde zijn hoofd op zijn handjes en een voor een sloeg hij de bladzijden om en bekeek de plaatjes. En hij dacht aan geen sinaasappelen meer en aan geen noten en aan geen chocolademelk.

„Maar beter ook,” fluisterde Moeder in Vaders oor, „hij moet 's avonds niet zoveel drinken, weet je wel?”

Vader knikte. „Is het mooi, Henkie?” vroeg hij. „Nou,” zuchtte Henkie.

Toen begon Moeder maar vast al het papier op te ruimen. Anders moest hij natuurlijk zelf zijn rommel wegbrengen, maar nou vanavond . . . en dan met zo'n nieuw opwindend boek met plaatjes.

„Laat hem maar even,” glimlachte Moeder en Vader begon de aanhangwagens in de garage te zetten.

En Moeder had allang een kop koffie gezet voor Vader en Vader had allang een sinaasappel geschild voor Moeder, toen Henkie met een heel diepe zucht het laatste blaadje omsloeg. Uit.

„Is 't mooi, Henkie?” vroeg Moeder.

„Nou,” zuchtte hij.

„Mogen wij ook eens kijken?” vroeg Vader.

En toen kroop Henkie naast Vader op de divan en Moeder kwam er ook bij zitten en met z'n drieën bekeken ze nog eens de plaatjes. Totdat ineens de klok begon te slaan.

„Wat,” schrok Moeder, „is het al zo laat? 't Wordt hoog tijd dat jij naar bed gaat, kleine kruimel.”

Maar daar had Henkie nog geen zin in. Het was veel te gezellig met al die kaarsjes en dan zo tussen Vader en Moeder in op de divan.

„Weet je wat,” zei Moeder toen, „ik maak nog een sinaasappel voor je schoon en intussen leest Vader een stukje voor uit dat nieuwe boek. Goed?”

Henkie moest even diep nadenken voordat hij 'ja' zei. Die grote mensen konden soms met zo'n voorstel, dat heel leuk leek, toch net hun zin krijgen. En Vader vond het ook al een goed plannetje. Henkie dacht er sterk over om wat anders te verzinnen, maar dat nieuwe boek met die mooie plaatjes, hij kon het zelf nog niet lezen . . .

„Zeg het maar,” zei Vader. „Wat zal ik voorlezen?” Henkie bladerde in het boek. Hij had een heel mooi plaatje gezien, en er stonden een heleboel letters bij, Vader

zou er vast heel lang over doen om die allemaal voor te lezen. Maar waar stond dat plaatje nou?

„Wat zoek je?“ vroeg Vader, „misschien weet ik waar het staat.“

Maar Henkie had het al gevonden. Op het plaatje was een pleintje te zien. Rondom kleine witte huisjes met platte daken. En midden op het plein waren vijf of zes jongetjes aan het spelen. Het leek wel of ze krijgertje deden.

„Goed,“ zei Vader, „luister dan.“

- In Nazareth, een klein dorpje in het noorden van Palestina, woonde een jongetje: Jezus was zijn naam. Zijn vader was de timmerman van het dorp, hij maakte de deuren van de huisjes en de houten jukken van de ossen. En het was erg leuk om bij Vader in de werkplaats te staan en toe te kijken bij zijn werk. Soms mocht Jezus hem helpen, dan moest hij een stuk hout vasthouden als Vader er een gat in moest boren. En als het niet te ver was dan mocht hij ook wel eens mee als Vader het werk dat hij klaar had ging brengen bij de mensen die het besteld hadden. Maar je kon niet altijd in de werkplaats staan en soms was Vader er ook niet. Dan ging hij met een grote zak gereedschap op zijn rug ver de bergen in om ergens in een wijngaard het hek te herstellen. En dan speelde Jezus op het dorpsplein met de andere jongens van het dorp. Dan speelden ze verstoppertje of krijgertje. En als Jezus meespeelde, dan mocht Judas ook altijd meespelen. En dat was wat bijzonders. Want al die andere kinderen van het dorp hadden een hekel aan Judas. Judas speelde vals, moet je weten. Bij het verstoppertje spelen, keek hij stiekum waar de anderen zich verstopten . . .

En Vader las verder. Maar wat was het warm in de kamer met al die brandende kaarsen! En ze zaten zo vlak bij de kachel. Henkie kroop dicht tegen Vader aan, en liet zachtjes zijn oogjes dichtglijden om nog beter te kunnen luisteren. Maar . . . hij hoorde eigenlijk niets meer. Ach, hij was ook zo moe. Heel langzaam viel Henkie in slaap op de divan. Vader merkte het wel en hij hield op met voorlezen.

„Verder lezen,“ zei Henkie met een heel slaperig stemmetje.

„Ach, kerel, je slaapt,“ zei Vader. „Kom, ik zal je naar boven dragen.“ En Vader

pakte de kleine dreumes vierkant op en droeg hem naar boven, en Henkie merkte het niet eens. Hij merkte zelfs niet dat Moeder hem uitkleedde en hem zijn pyjamaatje aantrok en hem onder de wol stopte. Vader knipte het licht uit en op hun tenen gingen Moeder en Vader weer naar beneden.

Henkie lag in bed en sliep. Met een hoog rood kleurtje. Maar al die belevenissen van de laatste uren speelden hem nog door zijn hoofd. Hij droomde. Hij droomde dat hij buiten kinderen hoorde lachen en spelen. Hij droomde dat hij voorzichtig uit zijn warme bedje stapte om voor het raam te gaan kijken. En toen hij uit het raam keek, zag hij dat dorpspleintje, net als op dat plaatje in zijn nieuwe boek. Kijk daar dat jongetje, dat uit die timmerwinkel hard kwam aanlopen, en riep dat hij ook wilde meespelen, dat moest Jezus zijn. Maar hij wilde ook meespelen. En ineens stond hij ook op het plein en hij had die prachtige traktor die hij van Grootmoeder gekregen had onder zijn arm. Maar wat was dat nou? Die kinderen wilden niet met hem spelen. Ze maakte een grote kring om hem heen en begonnen hem uit te lachen. Ze trokken lange neuzen tegen hem en sliepten hem uit. Net als de kinderen op school, als het buurmeisje giechelend verteld had dat zijn pyjamaatje alweer op de lijn te drogen hing. Een van de kinderen, hij had rood haar en het moest vast Judas wel zijn, die vroeg met een hatelijk lachje of zijn pyjama nog droog was. Maar toen . . . toen drong Jezus door de kring heen en hij ging naast Henkie staan.

„Ik vind het gemeen,” riep Jezus, heel hard. „Ik vind het heel gemeen van jullie om Henkie zo te plagen, hij kan het ook niet helpen, dat heeft de dokter zelf gezegd. En het zal best overgaan, als hij wat groter is.”

En toen waren de kinderen ineens stil. En Jezus pakte Henkie bij zijn hand. „Kom,” zei hij, „we gaan naar de werkplaats van mijn vader, die heeft een heleboel zaagsel en krullen en kleine blokjes hout en daar kunnen we die aanhangwagens mee laden.”

Toen Henkie de volgende dag weer op de divan zat en nogeens alle plaatjes in zijn nieuwe boek zat te bekijken, bleef hij heel lang kijken naar een plaatje van de Heer Jezus met een grote groep kinderen om hem heen. Opeens keek hij op. „Moeder.”

„Ja, Henkie?”

„Hij lachte niet . . .” zei Henkie. En toen Moeder hem niet-begrijpend aankeek, lachte hij maar eens, liet zich van de divan glijden en begon met zijn nieuwe traktor te spelen.

„Hé,” zei Moeder, „je had toch vier aanhangwagens? Ik zie die gele helemaal niet.”

„O,” zei Henkie, „die staat onder de divan.”

„Speel je daar dan niet mee? Vind je die niet mooi?”

Henkie keek nog eens naar die gele aanhangwagen. Nou en òf hij die mooi vond! Hij kon nog kiepen ook. Zou hij die wagen dan toch maar gebruiken?

„Die traktor kan het makkelijk trekken, hoor,” zei Vader.

Dat wist Henkie wel. Maar toch . . . nee, die gele wagen wilde hij helemaal nieuw houden.

„Maar waarom dan toch?” wilde Moeder weten.

Henkie kreeg een kleur en toen hakkelde hij ineens: „Die . . . die gele . . . die . . . die . . . vond de Heer Jezus de mooiste van allemaal.”

Tja, en dat is nu het Kerstverhaal van Henkie. En zie je nou wel, Gert-Jan, dat de kinderen er helemaal niet om gelachen hebben? Dat wist ik ook wel. Het is toch helemaal niets om te lachen?

De kerstnacht van Laurens Sims

Toen Laurens die donderdagmiddag thuiskwam uit school, blij omdat het nu kerstvakantie was, bleef hij even voor de huiskamerdeur stilstaan en luisterde. Als er soms bezoek was, ging hij liever meteen naar boven. Maar hij hoorde geen stemmen, hij hoorde niets en deed de kamerdeur open.

„Dag Mam! Mijn rapport is aardig goed.”

„Zo jongen, dat is fijn. Dat geeft een onbezorgde kerstvakantie! Laat het eens kijken.”

Hij scharrelde in zijn schooltas en reikte haar het rapport toe. Ze vouwde het open. „En o ja, Mam, de Boonstra's hebben immers een boshuisje ergens op de Veluwe, zo'n kleine bungalow, weet je wel?”

Ze keek op van het rapport.

„Ja, wat zou dat? Je cijfers zijn goed, Lau, daar zal Paps mee in zijn schik zijn. Alleen taal nog wat ophalen, hè?”

„Nou, ze gaan er vóór Kerstmis naar toe en ze hebben mij meegevraagd. Reusachtig!”

„Wie heeft je meegevraagd?”

„Dick natuurlijk. Namens zijn ouders dan. Ieder van de kinderen mag een vriendje of vriendinnetje meevragen. 't Wordt een knalfuif, zei Dick.”

„En wat heb je hem geantwoord?”

„Dat ik natuurlijk dólgraag mee zal gaan! Ze vertrekken morgen. Met twee auto's. Ik zal vanavond mijn koffertje wel pakken, dat hoeft jij niet te doen.”

„O nee?” zei zijn moeder.

Laurens keek haar aan. Wat zei ze dat eigenaardig. Was er iets? Nou ja, ze vond het zeker niet zo leuk. Maar daar kon hij toch heus niets aan doen. Elk jaar was het kerstfeest thuis precies hetzelfde: kerstboom, zingen, verhaal, snoepjes. Vorig jaar had hij het al taai en saai gevonden. Hij was nou dertien, hij kende dat nou zachtjes aan wel. Hij kon niet helpen dat hij de oudste was, en hij kon ook niet eeuwig met de jongeren mee blijven doen. Maar . . . er schoot hem iets in.

„Nou ja, Mam,” viel hij uit, „ik had natuurlijk moeten zeggen dat ik thuis zou vragen of ik mócht. Bedoel je dát? Maar ik ben dertien en op de H.B.S. Dan besluiten we toch zélf! En je vindt het natúúrlijk goed!”

Zijn moeder sloeg het rapport dicht.

„Wat wordt je gróót,” zei ze. „Vièren de Boonstra's eigenlijk het Kerstfeest?”

„Nou, en òf! Lampions in de bomen en dansen op het grasveld, dat ligt erg besloten tussen de dennen en weet ik veel. Dick wou er niet alles van vertellen. Ze nemen de pick-up mee. Ik moet ook een handlantaarn meenemen. Reken maar dat we pret zullen hebben.”

„En het Christuskind?” vroeg zijn moeder.

Daarop had hij zo gauw geen antwoord. „Nou, dat werd geboren,” zei hij een beetje lacherig, „bijna tweeduizend jaar geleden. Dat weten we allemaal. Mijn zondagse pak hoeft niet mee, zei Dick.”

Ze reikte hem het rapport weer toe. „Dat is dan een troost,” zei ze, met iets van een glimlachje. „Nou, ik vind het goed, Lau. Maar denk op Kerstavond, als je danst onder de lampions, een enkel ogenblik aan de huiskamer thuis, wil je? Je gaat nu zeker je

spulletjes bij elkaar zoeken? En in bad? We eten om zes uur. Ik ga nu even naar Paps." Hij vond dat wel even vreemd, want dat deed ze maar hoogst zelden, zijn vader storen in het ziekenhuis, waar hij dokter was, maar lang dacht hij er niet over na. Hij liep met twee treden tegelijk fluitend de trap op naar zijn slaapkamertje en gooide vanuit zijn kastje alles wat hij mee wou nemen op zijn bed. Nee, zo werd het veel te veel! Hij moest kiezen. Nog nooit had hij voor een vakantie zelf zijn koffertje gepakt. Pas op, zijn handlantaarn niet vergeten. Fijn dat hij op zijn verjaardag juist zo'n grote nieuwe had gekregen! Het kon hardstikke donker zijn in het bos, had Dick gezegd. Als je geen lantaarn had, kon je je nek breken over de boomwortels. Hij begon alles in het valiesje te proppen. Van alles twee, dat was genoeg. En een extra paar schoenen. O wacht, zijn tandenborstel en kam en zeep en zulk gedoe. 't Was fijn dat nou eens nièt door je moeder te laten doen, dat pakken. Een extra trui? Kon goed zijn, als het flink koud werd. Hij zocht de dikste uit. Het ding kon er met moeite nog bij. Zijn oog viel op zijn polshorloge. Zó laat al? Wat ging daar een tijd in zitten! Nou, dan morgen vroeg maar in bad.

De maaltijd was gezellig en vrolijk, want van alle vijf waren de rapporten behoorlijk goed. Zijn vader zei, toen hij 's avonds de studeerkamer inliep om hem goedenacht te zeggen: „Wel te rusten, zoon. Moeder heeft het me verteld. De oudste vogel vliegt het nest uit, hè? Dat moet gebeuren. We vergeten misschien wel eens, dat je twee jaar ouder bent dan Luuk. Veel plezier en gezégende Kerstmis." Hij deed het niet dikwijls meer, maar die avond gaf hij Vader een zoen.

De volgende morgen stonden ze allemaal aan de deur, toen de auto hem kwam halen. „Flauwerd!" riep Luuk hem na. En kleine Leontientje, die nogal eens op zijn knie zat, stak haar spitse tongetje uit en schreeuwde: „Nou ga ik lekker jouw bal óók van de boom knippen!"

Het was gewoonte, dat ze ieder één versiersel uit de boom mochten knippen en behouden. Lachend viel Laurens neer op het kleine lege plekje tussen Dick en zijn zusje. Ze gingen nog drie gasten afhalen. De pret was begonnen!

En de pret duurde voort. Want het is geweldig leuk naar een boshuisje te rijden, terwijl een lichte sneeuw neerdwarrelt en alles zo fantastisch mooi maakt. Twee volwassenden, twaalf kinderen, van zes tot veertien jaar, die zich beijveren om de kofferruimten leeg te halen en de boom, die boven op de ene auto meegevoerd was, naar omlaag te trekken. Voorzichtig, voorzichtig! Niet krassen! 's Middags de boom opsieren, onder het eten van de meegebrachte sandwiches, later een snel in elkaar gedraaide maaltijd, die „hemels" smaakte, zoals Dicks zusje het uitdrukte, daarna nog een wandeling, die voor de stadskinderen een openbaring was. Een openbaring van winterschoonheid en winterstilte, waarin het verlichte huisje wenkte als een veilige haven. Nee, Dick had er niet te véél moois van voorspeld, lag Laurens te denken, toen hij moe en erg voldaan eindelijk op zijn veldbed lag. En dan het vooruitzicht op morgen, op Kerstavond! Dan zou het nog heel wat anders worden!

Om half acht klonk de gong door het huisje. Ze wisten het allemaal, dat betekende: Opstaan! Er was een lopend ontbijt. In het keukentje stonden als op een Zweeds buffet allerlei schalen en schaaltes klaar, je kon maar nemen waar je trek in had en de theepot was geduldig. Druk gepraat en gelach, elkaar de hapjes voor de neus wegpakken, een paar danspassen in het nauwe gangetje, tot meneer Boonstra boven het gejoel uit riep:

„Sneeuwruimers gevraagd!"

Ze meldden zich alle twaalf. Het sneeuwden had opgehouden, het bos lag voor hen

als een onwerkelijke sprookjeswereld, vol geheimzinnigheid. Maar vóór het huisje moest de 'dansvloer' worden schoongeveegd. Twee grote straatbezems, gauw een plankje aan een stok getimmerd, een bladhark met een doek er om deed ook al dienst, het grasveld kwam onder de sneeuw vandaan en mevrouw stond al klaar met een grote doos vol gekleurde lampions. Nu werd het pas écht! Rondom het grasveldje zou de lampionverlichting er een Japans feest van maken. Op het terrasje zou limonade en warme chocola klaar staan. Dick zocht de pick-up-platen uit. Het duurde haast te lang eer het avond werd! En niemand hoefde op gewone tijd naar bed!

Maar een winteravond begint al vroeg en boerenkool-stamppot gaat vlug naar binnen. Borden en vorken wassen, opruimen - om half zeven kon de feestavond beginnen. Aan de donkere hemel begonnen sterren te flonkeren.

„Dikste kleren aan!” werd er gecommandeerd en Laurens was blij, dat hij zijn warmste trui nog in zijn koffertje had gestopt. Toen gingen de lampions aan - elektrisch! En de kerstboom op het terrasje - elektrisch! Daarvoor had meneer Boonstra gezorgd. En die had nóg een verrassing, voor de meesten althans. Want hij ontpopte zich opeens als een rasechte goochelaar! Je kòn niet snappen, hoe hij het deed, al wist je dat je bij de neus werd genomen. Lau dacht telkens: nou wil ik zien wat hij uitvoert! Maar het mislukte hem aldoor weer en begrijpen deed hij het niet. Na het goochelen, de polonaise en daarna de dansen zoals de pick-up ze aangaf.

De kerstboom straalde, de lampions lachten tussen het besneeuwde dennegroen, de muziek deinde in de winteravond, de kinderen dansten. En genoten! Dàt was eerst een feest, dacht Laurens Sims, en metéén, zonder dat hij het wilde, hoorde hij zijn moeder vragen: „En het Christuskind?”

Hij gooide de vraag van zich af. Die paste hier niet. Maar toen weer hoorde hij die andere woorden: „denk op Kerstavond, als je danst onder de lampions, een enkel ogenblik aan de huiskamer thuis.” Nou ja, dat kon hij al dansende doen. Daar zaten ze nu bij de kleine kerstboom, ze hadden gezongen, Vader las het bijbelverhaal en Moeder zou nog een ander verhaal gaan vertellen, kerstkrans, anijsmelk, het oude

recept voor de kerstviering. Hij was er aan ontgroeid. Hij liep op Sofietje Boonstra toe, ze was veertien, de pick-up speelde een rumba, de sterren glansden, mevrouw was bezig geschenkpakjes onder de kerstboom te leggen. Glorieus, glansrijk en toch een gezellig feest!

Ja, die woorden dacht Laurens bij zichzelf, toen er eindelijk een einde aan was gemaakt, omdat het half twaalf was, en hij moe, maar door en door vol van al het genoegen, op zijn luchtbed in slaap trachtte te komen. Het lukte niet. Hij draaide zich om en om, een ster scheen door het kleine raampje precies op zijn bed, hij zag heel kleine sneeuwvlokjes langs de ruit dwarrelen. De sneeuw had er zeker op ge-

wacht tot hun feest voorbij zou zijn! In Bethlehem had ook een ster geschenen. Had het er ook gesneeuwd? Wat zou Mams voorgelezen hebben? En had Leontientje nu twee versiersels mogen knippen? Hij gooide zich weer op zijn andere zij. Waarom sliep hij nu niet, hij was toch zeker moe genoeg? Nee, eigenlijk voelde hij zich helemaal niet moe. Hij voelde zich klaar wakker. En opeens - waar de gedachte vandaan kwam begreep hij zelf niet - kwam er een wonderlijk denkbeeld in hem op en meteen voerde hij het uit ook. Hij wou alléén, geheel alléén, in de Kerstnacht door het besneeuwde sparrebos lopen! In de stille winterschoonheid, onder de hoge hemel, die nu weer zonder sterren was, hoewel je wist dat ze er waren. Hij stond op, trok zijn broek en warme trui over zijn pyjama aan, pakte zijn lantaarn, nam zijn schoenen in de hand en liep op zijn dikke sportkousen onhoorbaar naar beneden. De achterdeur uit - de Kerstnacht kwam hem tegemoet. Hij stond stil en haalde diep adem. In de zomer had hij met zijn kamp een nachtwandeling gemaakt. Maar dit was anders. Nu was je alleen. Alléén met het bos, met de hemel, en met je gedachten . . . Hij liep het laantje uit dat naar de grote snelweg liep. Niet dat hij die op wou gaan, stellig niet. Maar hij wou niet verdwalen. Aan dat laantje, heen en weer, had hij genoeg. Hij kon het tweemaal nemen, als hij wou. Hier zou hij niemand iets van ver-

tellen, ook Dick niet. Die zou het niet begrijpen. En toen hoorde hij een geluid. Was het gekraak van de bomen? Wind kon het niet zijn, er was geen wind. Dáár, wéér! Het was een klaaglijk geluid, dat hij niet herkende. Het leek dat hij er dichterbij kwam. Ja, dat was zo. Hij was nu aan de plek gekomen, waar het laantje op de snelweg uitkwam. En toen wist Laurens wat het was en hij hield zijn adem in. Want naar de kant van de weg gesmaakt lag een hinde zachtjes te kreunen. De jongen begreep wat er was gebeurd. Aangereden door een auto, terwijl het dier had willen oversteken. Neergesmaakt - en de autorijder reed door. Wat kon dat hert hem schelen? Maar Laurens Sims was een dokterszoon. Dat kreunende hert, dat hulp nodig had, kon hem wel schelen. Hij liep er heen, zag dat het dier bloedde uit een wond aan de hals. Hij liet zijn lantaarn erover heen schijnen en zag een gebroken voorpoot. Hij zag ook een trillende beweging van de onderbuik en begreep opeens, dat de arme getroffen hinde een kalfje verwachtte. Was februari niet de tijd daarvoor? Het dier moest in leven blijven, het moest moeder worden! De grote ogen keken hem hulpeloos aan. Hij streek even zachtjes over de bruine rug. Maar meteen kwam hij overeind. Het was nu geen tijd voor lieve woordjes en strelerij. Het was tijd voor hulp, voor hoognodige hulp!

„Je blijft hier liggen, hoor,” zei hij tegen de hinde, en zijn stem klonk bars alsof hij boos was. Maar hij was alleen maar bang dat ze zou proberen op te staan en zich nog méér zou verwonden. „Ik ga water halen om je wonden schoon te wassen, ik ben zó terug, je blijft liggen, hóór je, ik zal . . .” opeens vond hij het gek tegen het gewonde dier te praten. Dat begreep er toch immers niets van! Of wèl? Voelde het misschien, dat hij het helpen wou? Een hinde die een kalfje verwachtte . . . Hoe langer hoe harder liep Laurens Sims terug naar het boshuisje, fijne sneeuw dwarrelde om hem heen, het huisje was donker, maar de lantaarn wees hem gemakkelijk de achterdeur aan. Zachtjes, om niemand te wekken, vulde hij een kan met water, liet er een handdoek inglijden en zocht tussen het brandhout naar een paar platte latjes. Hij vond er drie die wel geschikt leken. Nu nog bindtouw. Waar had hij gisteren ook raffia gezien? O ja, in die legkast, in een tuinkistje. Vlug! Hij propte alles in zijn broekzakken en liep zo snel hij kon naar de ongeluksplek terug. Zou de hinde er nog liggen? Vanuit de grijze hemel begon een zwakke maan te lichten.

Ze lag er nog. Ze lág er nog! Hij was blij, en begon zorgzaam het bloed af te wassen en de wond te reinigen. De hinde dronk het water op, dat hij uit de doek in haar mond liet vallen. Ze begon te bewegen. „Stil liggen!” zei hij, als een strenge dokter tegen een ongehoorzame patiënt. „Nu komt je poot, dat snap je toch!”

Slechts één van de plankjes was goed, maar dat was net genoeg. Spalken had hij van zijn vader al wel geleerd. De gebroken poot kreeg een verband, dat lang niet slecht was. „En nou nog even rusten, ik blijf bij je,” zei Lau. Dierenarts, dacht hij onderwijl, is nog zo'n gek vak niet . . .

Meer dan een uur lang zat Laurens Sims bij de gekwetste hinde, die hij gevonden en verpleegd had in de Kerstnacht, de hinde, die een kalfje verwachtte, - en die nu telkens probeerde op te staan, tot ze tenslotte langzaam tussen de stammen verdween - en zijn gedachten gingen naar de kribbe van Bethlehem en naar de huiskamer thuis, en hij wist dat hij déze Kerstnacht zijn leven lang niet vergeten zou.

Maja van Heemstra

De vier kerstbomen

„Vader, gaan we nou, 't is al zo laat!” en Peter holt de kamer van dokter van Gulpen binnen.

„Ja, jongen, ik ben zo klaar,” zegt zijn vader, „nog even met het ziekenhuis telefoneren.”

Peter gaat weer naar de gang. Als hij nu maar niet te laat in de kerk komt voor de kerstviering. Hij zingt mee in het koor en mag een solo zingen. Het is de kerstviering van de zondagsschool, er zal een grote kerstboom in de kerk staan met een heleboel lichtjes en slingers en engelenhaar en zilveren ballen en klokjes. En daarna gaan Vader en hij bij Grootvader en Grootmoeder logeren; Vader alleen de Kerstdagen; hij mag een paar dagen langer blijven. Moeder is met de twee zusjes al vooruit gegaan, maar zij zal wel in de kerk komen.

Gelukkig, daar komt Vader aan. Gauw de koffertjes in de auto gezet, en daar gaan ze. „Het is glad, we zullen voorzichtig rijden, maar we zijn bijtijds,” zegt Vader en zij gaan langzaam de tuin uit, om de spijlen van het inrijhek en de grote weg op.

„Gelukkig, dat u zulke goede lantaarns heeft, Vader,” zegt Peter. „want 't is al hardstikke donker.”

„Ja, jongen, die heb ik toch ook nodig als ik 's nachts er op uit moet. Al die landweggetjes en smalle dijkjes zouden anders veel te gevaarlijk zijn.”

Peter kijkt uit 't raampje naar de be-ijzelde struiken en hekken en bomen. Net een sprookje. Daar, waar het licht van de lantaarns op schijnt zie je een witte wereld. En buiten het licht is het net een donkere grot onder de hoge bomen van de weg, maar dan glijdt het licht de grot binnen en dan zie je dat 't geen grot is.

„Komen Grootvader en Grootmoeder ook in de kerk, Vader?”

„Ik denk het niet; Grootvader was wat verkouden en die moet op zijn leeftijd voorzichtig zijn. En Grootmoeder zal wel thuis bij de zusjes blijven, want Mientje is er ook niet om te helpen.”

Peter kijkt weer uit het raampje en ziet in gedachten de kerk en de kerstboom. En de zondagsschoolkinderen die vlakbij de kerstboom zitten. En hij denkt aan het versje dat hij alleen mag zingen. Eerst wist de juffrouw nog niet of Emma van de notaris of hij het zingen zou. Allebei hadden ze het goed ingestudeerd en de ene keer zong Emma het en de andere keer hij. Maar op de laatste zondag was Emma ziek geweest en toen had de juffrouw gezegd, dat hij het mocht doen in de kerk. Hij zucht even. Als het nu maar goed gaat!

„Vader, wat ligt daar!” roept Peter opeens. Vader heeft het ook net gezien en remt heel zachtjes om niet te slippen. En toch komen ze nog overdwars op de weg te staan. Meteen is Vader uitgestapt en Peter ook. Op de grond ligt een fiets en daarnaast een jongen. Hij beweegt niet en zijn gezicht is vol bloed. Dokter van Gulpen buigt zich over hem heen.

„Vader, is hij dood?” fluistert Peter.

„Nee, hij is niet dood. Hij is bewusteloos. En al dat bloed lijkt erg, maar het is een snee in zijn wang, dat is zo weer goed.”

Heel voorzichtig tilt de dokter de jongen op. „Maak het achterportier open, Peter. We zullen hem naar het ziekenhuis brengen. Neem even die jassen van de achterbank af, hij moet plat liggen. Misschien heeft hij een hersenschudding. En er is ook iets met zijn been.”

De jongen wordt op de achterbank getild. Het ziet er akelig uit: het witte gezicht en de bloedvlekken. De dokter legt een dikke plaid over hem heen. „We zullen de fiets achterop vast maken.”

Even later slipt de wagen weer de goede kant uit en heel voorzichtig gaan ze op weg. Peter denkt: we komen te laat in de kerk - maar hij durft niets te zeggen. De jongen moet eerst naar het ziekenhuis, dat begrijpt hij wel.

Daar rijden zij voor, bij het ziekenhuis. Licht straalt uit alle ramen en opeens lijkt het minder donker in deze wintermiddag. „Peter, roep even de portier of de zuster.” Peter kent zijn weg, hij is wel meer met Vader meegeweest. De portier komt er al aan.

Vandaag ziet het ziekenhuis er heel anders uit dan anders. Overal zijn groene takken met rode strikken langs de muren gehangen. En er staan wel honderd kaarsen in rode kandelaars. Peter kijkt verrast om zich heen naar zoveel moois. Daar komt Vader binnen met de jongen in zijn armen en de hoofdzuster is er ook al bij. Ze praten even samen en dan gaat Vader met de zuster naar de onderzoekkamer. Een andere zuster komt naar Peter toe.

„Peter, Vader komt zo terug, ga jij maar zo lang even naar de serre aan 't eind van de gang, daar staat de kerstboom. We zouden dadelijk met ons kerstfeest beginnen.” Peter loopt als in een droom naar de serre toe. Als hij langs de voordeur komt stoot zijn voet ergens tegen aan. Werktuigelijk raapt hij op wat daar ligt: een zakmes. Hij

heeft 't in zijn hand, maar kijkt er niet eens naar. Want hij ziet een heel grote kerstboom met héél veel lichtjes. En daar komen de patiënten om hun kerstfeest te vieren. Er rijden wagentjes langs waar zieken op liggen of zitten, een jongetje loopt op krukken, een klein meisje met een spierwit gezichtje en grote donkere ogen komt langs gereden en kijkt dromerig naar al dat geflonker van de kerstboom. Een jongen met zijn arm in verband holt door de gang.

Dan beginnen de zusters te zingen. Bekende versjes, die hij ook van de zondagschool kent. Wat mooi klinkt dat! De zieken zingen ook mee en het kleine meisje hoor je boven alles uit.

Opeens voelt Peter iets in zijn hand. Hij kijkt wat het is. Een zakmes, hoe komt hij daar nu aan? Er staat een naam op: Jan Blokker. O ja, hij herinnert zich nu dat hij iets had opgeraapt toen hij langs de voordeur liep. Hoe kwam dat mes daar? Hij kijkt weer naar de kerstboom, maar daar komt de hoofdzuster aan. Zij wenkt hem en hij gaat langzaam de gang weer in.

„Peter, Vader roept je, hij is zo dadelijk klaar. Even op dokter Van Weren wachten, die heeft vandaag dienst.”

Daar staat Vader. Opeens ziet Peter weer het bleke gezicht van de jongen voor zich, die op de weg lag.

„Is hij erg ziek, Vader?” vraagt Peter bezorgd.

„Hij heeft zijn been gebroken, maar hij komt al bij, hij was bewusteloos van de kou. En zijn gezicht is gewassen en je ziet helemaal geen bloed meer.”

„Wisten we nu maar wie hij was,” zegt de hoofdzuster, „dan konden wij zijn ouders waarschuwen.”

Weer voelt Peter het zakmes in zijn hand. En opeens denkt hij: zou dat uit de zak van de jongen zijn gevallen toen hij binnen gedragen werd? Ja, natuurlijk, hij weet 't opeens zeker. Dan staat zijn naam er op.

„Hij heet Jan Blokker, Vader,” zegt Peter.

„Jan Blokker? hoe weet je dat?” zegt Vader verbaasd.

Dan laat Peter het mes zien en zegt dat hij het in de gang vond.

Er komt een andere zuster bij staan. „Zuster Carla, u bent hier uit de streek, weet u ook een Jan Blokker?” vraagt de hoofdzuster.

„Jan Blokker? De naam komt mij bekend voor,” zegt de zuster. „Ja, ik weet het al, dat is de man van de spoor, die de rails altijd moet onderhouden, hij woont niet zo ver hier vandaan.”

Daar komt net dokter Van Weren binnen. Vader vertelt hem van 't ongeluk.

„Dat zullen we gauw even in orde maken,” zegt de dokter en hij verdwijnt in de onderzoekkamer.

„Dan gaan wij even naar de ouders Blokker, misschien zijn zij al ongerust.” En Vader gaat naar buiten en even later rijden zij naar de spoorweg toe.

„Hoe laat is 't, Vader?” zegt Peter zachtjes.

„Kwart over vijf,” antwoordt Vader. Kwart over vijf! En om halfzes begint de kerk! Peter durft niets te zeggen. De zieke jongen gaat natuurlijk voor. Maar Moeder begrijpt er natuurlijk niets van. En hoe moet dat nu met 't zingen?

Veel tijd om na te denken heeft Peter niet, want daar stoppen zij bij het kleine baanwachtershuisje. Vader gaat er uit en Peter loopt hem na.

„Goedenavond,” zegt Vader als hij de kleine kamer binnenstapt.

„Goedenavond,” zeggen twee stemmen. Een man en een vrouw zitten bij een klein kerstboompje. Zij kijken heel verbaasd, als Vader en Peter daar opeens binnen staan.

„Ik ben dokter Van Gulpen,” zegt Vader rustig. „Uw zoontje Jan is met de fiets ge-

slipt en heeft zijn been gebroken. Maar 't is niets ergs. Ik heb hem naar 't ziekenhuis gebracht. En nu kom ik u dat even vertellen."

De man en de vrouw zijn erg geschrokken, dat kun je wel zien. „Met de fiets geslipt?" herhaalt de vader van Jan. „En zijn been gebroken?" Hij kan het nog niet goed begrijpen.

„Ja," zegt Vader weer, „het is opeens erg glad geworden. Ik vond hem op de weg. Hij was door de val en de kou bewusteloos, maar hij is nu weer bijgekomen. En de dokter is bezig met zijn been. Ik geloof niet dat het ernstig is."

„Mogen we naar hem toe?" vraagt de moeder stilletjes.

„Ja, natuurlijk," antwoordt Vader. „Stapt u allebei maar even in, dan rijdt ik u er heen."

„Maar we kunnen Zusje niet alleen laten," zegt de moeder weer.

En dan zien zij dat er nog iemand in de kamer is. Een heel klein meisje, dat schuw achter de grote stoel van Blokker is weggekropen.

„Als mijn vrouw nu met u mee mag, dan blijf ik wel thuis bij Zusje," stelt Blokker voor. Maar aan zijn gezicht kun je zien, dat hij èrg graag naar 't ziekenhuis, naar zijn Jan zou willen gaan.

Vader kijkt naar Peter en dan weer naar de bezorgde gezichten van Jans ouders.

„Als Peter eens hier bleef om op Zusje te passen?"

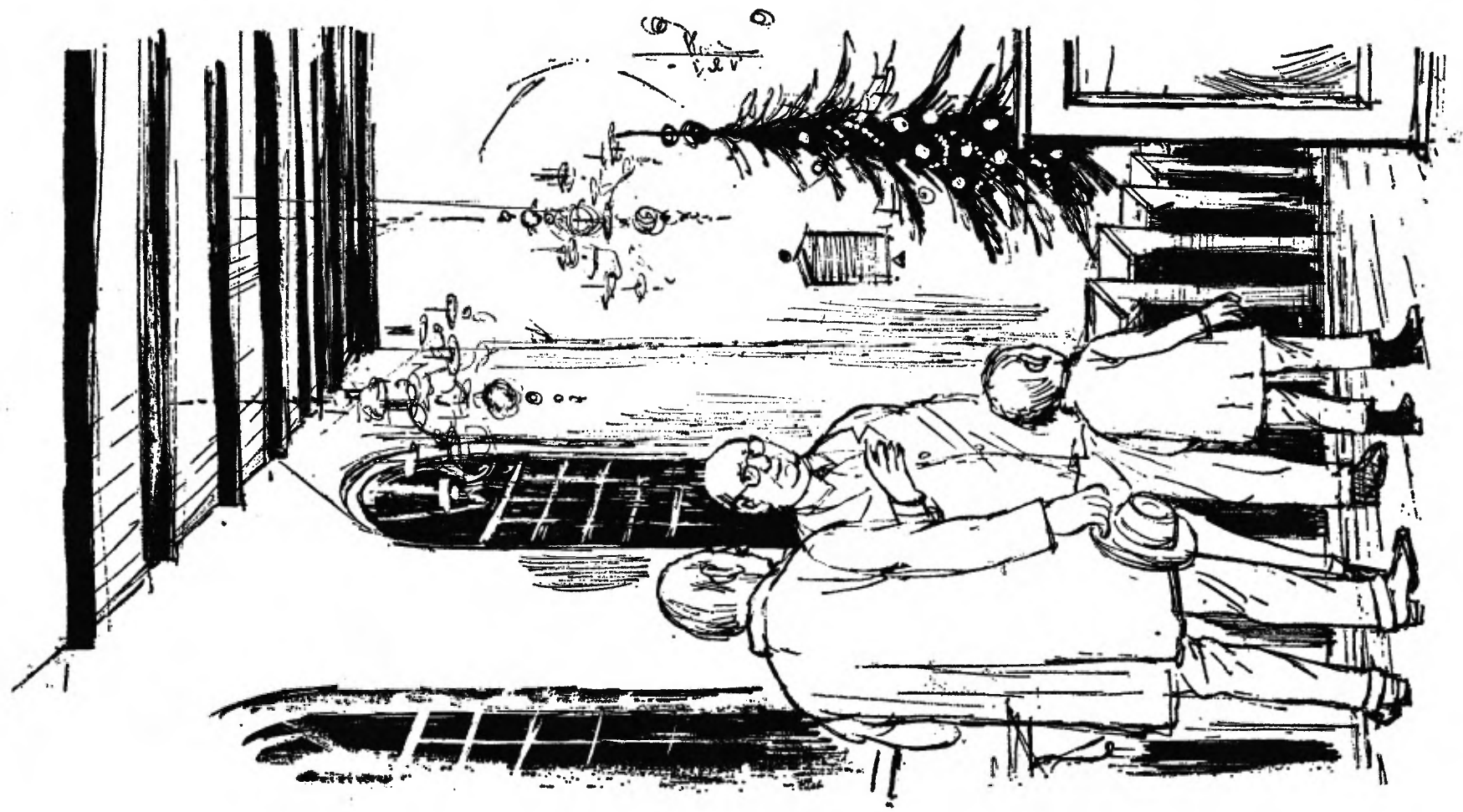
Peter krijgt een kleur. Vader vindt hem groot genoeg om alleen met het kleine meisje hier te blijven?

„Ja, Vader, dat kan ik wel," zegt hij meteen.

Blokker en zijn vrouw kijken naar de jongen. „Zou dat echt kunnen, dokter?" zegt Jans vader. „Ik zou zo erg graag even mee willen gaan."

„Dan gaan we meteen," zegt Vader. Blokker en zijn vrouw trekken hun jassen aan en Peter hoort nog wat gestommel in het gangetje, dan klappen de portieren dicht, de motor wordt aangezet en hij hoort niets meer.

Daar staat hij in het vreemde huisje. Hij kijkt om zich heen. Behalve de kerstboom staan er een kachel en een tafel en wat stoelen en een heleboel planten in bruine aarden potten. Hij hoort een zacht geritsel. Behoedzaam kijkt het kleine, blonde meisje om de grote stoel van Blokker heen.

„Kom maar hier,” zegt Peter zachtjes. Maar meteen is het kopje weer verdwenen. Peter gaat zitten op de stoel die het dichtst bij de kerstboom staat. Wéér een kerstboom, denkt hij. Straks die grote in het ziekenhuis en nu die kleine hier. Er hangen engeltjes in met zilveren vleugels. Hij hoort een dof gebrom, dat steeds harder wordt. Wat kan dat nu zijn? Hij wordt een beetje bang. Maar dan begrijpt hij het: Het is een trein. Hij zit hier immers vlak bij de spoorbaan. Meteen dondert een trein langs met veel gedreun. Het huisje schudt ervan. Dan slaat de klok op de schoorsteenmantel één keer. Peter kijkt naar de zwarte wijzers. Half zes. Er gaat een schok door hem heen: half zes, nu begint de kerkdienst. En hij is er niet bij - en wie zingt nu de solo - en Moeder die op Vader en hem wacht - en de traktatie die de kinderen na afloop krijgen. Tranen schieten hem in de ogen.

Maar hij heeft niet veel tijd om aan Kerstfeest te denken, want heel zachtjes komt het kleine meisje naar hem toe. Zij kijkt nog wat verlegen, maar zij durft tenminste de stoel los te laten waar zij zich bang aan vast hield. Zij heeft een boekje in de hand en dat legt zij op Peters knie.

„Zal ik je voorlezen?” zegt de jongen. En als Blokker en zijn vrouw thuis gebracht worden zitten Peter en Zusje in de grote stoel en zijn zij net aan 't eind van het verhaal over Flipper, het kleine haasje dat theevisite kreeg en de theepot omgootte.

„Dokter, wat zijn wij u dankbaar, dat u zo goed voor Jan hebt gezorgd en dat u ons naar 't ziekenhuis hebt gebracht!” en Blokker staat met tranen in de ogen Vaders hand te schudden. Moeder Blokker huilt gewoon zachtjes voor zich heen en dan zegt zij: „Ik huil alleen maar even van schrik, want ik weet dat Jan in goede handen is en dat hij weer beter zal worden. En Peter, jij bent een reuze-jongen geweest, dat je zo lief op Zusje hebt gepast.” En moeder Blokker geeft Peter een dikke zoen op zijn wang. Peter straalt van blijdschap en is eventjes het zondagschoolfeest helemaal vergeten.

Maar als hij en Vader weggrijden, valt het opeens weer zwaar op hem. Hij durft er niet over te beginnen, zo naar vindt hij het.

Vader kijkt hem eens van opzij aan. En dan zegt hij rustig: „Het is de redding van Jan geweest, dat wij hem zo gauw gevonden hebben. Als hij daar langer was blijven liggen in de kou, dan had hij longontsteking kunnen krijgen. Zijn been zal gauw genoeg beter zijn, want het is een gezonde jongen. Ik was zo blij dat zijn vader en moeder meteen naar hem toe konden gaan, want die waren wel erg geschrokken. Je wilt immers later ook dokter worden?”

Peter is rustiger geworden, al vindt hij het nog zo heel erg verdrietig van het kerstfeest. Ja, hij wil later ook dokter worden.

„Een dokter moet altijd op elk uur klaar staan voor zijn patiënten,” gaat Vader verder. „En dan komen de eigen pretjes of eigen plannetjes dikwijls in het nauw. Dan gaat het er om of een zieke zo spoedig mogelijk geholpen kan worden. En dan kun je niet aan jezelf denken.”

Peter knikt van ja. Hij begrijpt het best. Hij weet dat Vader dikwijls genoeg klaar stond om te gaan zwemmen of een zondagswandeling te maken of even achter het huis schaatsen te rijden en dan kwam er niets van, omdat een zieke hem nodig had. Daar zijn zij bij de kerk. De koster staat in de deur en wil die net sluiten. Als hij de auto van de dokter ziet komt hij naar buiten.

„U hebt toch geen ongeluk gehad, dokter?” vraagt hij bezorgd, „wij hebben u en Peter al gemist. Mevrouw heeft ook al zo naar u uitgekeken.”

„Nee, gelukkig hebben we geen ongeluk gehad,” en Vader vertelt van Jan Blokker. „En nu is de dienst zeker al lang afgelopen?” vraagt hij.

„Ja, tien minuten geleden gingen de laatsten de kerk uit,” zegt de koster. Vader en Peter lopen met hem de nu stille en lege kerk binnen. De kerstboom staat er in al zijn grootte, maar de lichtjes zijn uit; men ziet nauwelijks de zilveren slingers en klokjes en ballen en het engelenhaar. Peter staat zwijgend te kijken. Dáár zou hij hebben gezeten en dáár zou hij hebben gestaan voor het versje, dat hij alleen mocht zingen. En dáár zouden Vader en Moeder hebben gezeten. Hij voelt een dikke prop in zijn keel komen.

„Het boekje en de reep chocolade voor Peter zijn hier nog,” zegt de koster vriendelijk. „Maar de chocolademelk is nu koud geworden!”

„Dat is niet zo erg,” zegt Vader, „straks bij Grootmoeder krijgt hij wel wat warmes.” Met de reep in zijn zak en het boekje in zijn hand loopt Peter stilletjes met Vader terug naar de auto.

Zij rijden weer een eindje en dan draaien zij de tuin van Grootvader in. Peter stapt langzaam de stoep op en trekt aan de bel. Meteen vliegt de deur open en staat Moeder in de gang. „Jongen! gelukkig, daar ben je. Ik was al ongerust!”

Peter vliegt op Moeder toe. En dan opeens kan hij het niet meer houden. Snikkend drukt hij zich tegen haar aan.

„Peter! wat is er toch gebeurd!”

Maar daar komt Vader binnen en vertelt het hele verhaal. Peter hoort niets, hij weet alleen maar dat hij zo'n groot verdriet heeft, dat niemand hem kan troosten. Hij merkt niet eens dat Moeder hem zachtjes de kamer induwt en hem op schoot neemt alsof hij nog een heel klein jongetje was. Grootmoeder zet een kopje chocolade bij hem neer en een dik stuk kerstkrans. Maar hij ziet het niet. Hij huilt alsof zijn hart breken zal.

Moeder strijkt hem zachtjes over zijn hoofd. En dan hoort hij haar rustige stem: „Dat was me toch ook een schrik, die jongen bewusteloos op de grond en met bloed in zijn gezicht. Dat lijkt dan ook zo erg. Maar dat kon er gelukkig afgewassen worden. En toen hebben jullie hem zachtjes in de auto gelegd en de fiets ook meegenomen. En in 't ziekenhuis hebben zij hem gauw onderzocht en gelukkig was 't alleen maar een gebroken been. En hij heeft misschien niet eens kou gevat, omdat jullie hem zo gauw vonden. En in 't ziekenhuis was een kerstboom en de zusters zongen en alle patiënten kwamen erbij. En jij vond het zakmes en toen wisten jullie dat hij Jan Blokker heette. En toen konden de vader en de moeder van Jan ook naar hun jongen gaan kijken. En jij zorgde voor Zusje en je las haar een mooi boek voor.”

Peter vergeet te huilen. Hij luistert naar Moeders stille stem. En hij ziet alles weer voor zich, maar nu is het niet meer zo naar. Want Jan is nu weer bijgekomen en zijn gezicht is gewassen en zijn vader en moeder weten nu dat hij goed verzorgd is en Zusje ligt zeker al in bed en droomt van Flipper, het kleine haasje en de theepot.

Peter drinkt van de warme chocolade die Moeder hem voorhoudt en opeens heeft hij een dik stuk kerstkrans in zijn mond en het is zó lekker.

En wat zegt Moeder daar? „Op Kerstmis geven wij zo graag een geschenk aan het Christuskind. Wij hebben geen goud of wierook of myrrhe zoals de drie Koningen. Wij geven, wat wij kunnen geven. En jij hebt een heel mooi geschenk aan 't Christuskind gegeven, Peter.”

„Ik?” zegt Peter verbaasd en hij kijkt Moeder eens aan en Vader en Grootvader en Grootmoeder, die allemaal rondom de kerstboom zitten te luisteren. „Peter, je hebt je zondagsschool-kerstfeest eraan gegeven om op 't zusje van Jan te passen, omdat anders zijn ouders niet naar 't ziekenhuis konden gaan. Jij hebt iets heel moois gegeven, want je hebt niet aan jezelf gedacht maar aan anderen.”

Weer kijkt Peter de kring rond. Vader kijkt heel ernstig en knikt van ja en Grootvader ook. En Grootmoeder kijkt hem aan met haar lieve glimlach en ze zegt: „Ik ben heel trots op mijn oudste kleinzoon!”

Een warm gevoel gaat door Peter heen. En een blij gevoel. Hij durft opeens te vragen: „En wie zong het versje?”

„Dat heeft Emma gezongen,” antwoordt Moeder. „En zij vond het heerlijk dat zij het mocht doen. En zij heeft het erg mooi gezongen.”

Peter knikt tevreden. Hij is opeens blij dat Emma heeft mogen zingen en hij is blij dat Emma 't zo heerlijk vond.

Als Moeder hem naar bed brengt, nadat zij eerst even naar zijn twee slapende zusjes zijn gaan kijken, zegt hij opeens: „Ik heb vandaag vier kerstbomen gezien! Een grote in 't ziekenhuis en een kleine bij de vader en moeder van Jan en een grote in de kerk, maar die was donker, daar zat geen een lichtje meer aan. En dan die van Grootvader en Grootmoeder. Maar die had de kaarsjes nog niet aan.”

„Die zul je morgen goed zien, want morgen vieren wij óns kerstfeest met de zusjes,” en Moeder stopt hem stijf toe en geeft hem een zoen.

Grootmoeder komt hem ook nog even een nachtzoen geven. „Morgen zullen wij allemaal samen kerstliedjes zingen,” zegt zij, „Vader speelt orgel. Wil jij dan 't liedje zingen, dat je in de kerk gezongen zou hebben, Peter?”

Peter krijgt een kleur van plezier onder de dekens. Wat zal dat héérlijk zijn, dan heeft hij het niet voor niets geleerd.

Als Vader Peter een paar dagen na Kerstmis weer komt halen om naar huis te gaan, rijden zij langs het ziekenhuis.

„Ga jij maar even naar Jan kijken,” zegt Vader, „ik heb nog wat in 't huis te doen.” Is dat Jan Blokker, de jongen die doodsbleek met een bebloed gezicht roerloos op de grond lag? Die stevige jongen die rechtop in zijn bed zit, met roze wangen en grote stralende bruine ogen? Peter kijkt hem verbaasd aan. Hij weet niet wat hij zeggen moet.

„Mijn been is al een heel stuk beter,” lacht Jan, „de dokter zegt dat het erg meevalt. Over een paar dagen mag ik al lopen met 't gips.”

„Dat is fijn,” zegt Peter. Hij kan nog niet goed geloven, dat 't dezelfde jongen is.

„Ik heb wat voor je,” zegt Jan. En hij neemt een plat pakje uit het kastje naast zijn bed. „Dat is van Vader en Moeder, omdat je op mijn zusje hebt gepast. En toen kon je niet naar het Kerstfeest in de kerk gaan. Vond je dat niet jammer?”

Ja, knikt Peter. Dat was toen wel jammer. Maar 't lijkt al zo lang geleden. En hij heeft 't versje voor Grootvader en Grootmoeder en Vader en Moeder en de zusjes mogen zingen. En toen ging 't best en ze hadden 't allemaal erg mooi gevonden.

Wat verlegen neemt hij 't pakje aan van de grote jongen in het bed.

„Maak 't maar open,” zegt Jan.

Peter knoopt 't touwtje los en haalt 't papier er af. Er komt een boek uit. Er staan zingende kinderen op; ze hebben dikke wollen truien aan en wollen mutsen op, ze staan in de sneeuw voor een huis met verlichte ramen. Een oude dame en een oude mijnheer staan op de stoep te luisteren, ook met dikke jassen aan. En op elke hoek van het omslag is een kerstboom getekend.

„Vier kerstbomen,” roept Peter opeens uit. En hij vertelt Jan van de vier verschillende kerstbomen, die hij gezien heeft. En nu staan er ook vier op het boek!

„Dat komt mooi uit,” zegt Jan. Ze bekijken samen het boek. Er staan kerstliedjes in en bij elk liedje is een tekening gemaakt. Van de kribbe en de herders en de drie

Koningen en van kinderen, die zingen en van een ziek kind in bed en van jonge mensen en oude mensen. En allemaal vieren ze Kerstmis. De jongens zijn zo verdiept in het boek, dat zij niet eens merken dat dokter Van Gulpen binnenkomt.

„Heerlijk, Jan, dat het zo goed met je gaat,” zegt hij. „Als je beter bent moet je maar eens bij Peter komen. Maar nu moeten we naar huis, want Moeder wacht. Wat een prachtig boek heb je daar, Peter!”

En Peter vertelt onder het naar huis rijden van wie hij het kreeg. „Er staan vier kerstbomen op,” zegt hij.

Als hij thuis is, zegt Moeder: „Ik ben blij dat je er weer bent. Wij hebben een bijzonder mooi Kerstfeest gehad, dit jaar.”

Gera Jansma - Van Schouwenburg

De wisselluider van Grote Thomas

„Juffrouw Simms,” begint Tom, terwijl hij de halfopenstaande kerkdeur binnentapt. Maar de vrouw die op haar knieën bezig is het portaal te dweilen, hoort niets. Ze rammelt met haar emmer en werkt door zonder op- of omzien. Tom doet een stap naar voren. „Juffrouw Simms,” zegt hij weer, een beetje harder. Nu heeft de kostersvrouw van de oude dorpskerk toch iets gehoord. Ze richt zich op uit haar gebogen houding en kijkt om.

„O, ben jij daar? Goedemorgen jonge Tom Walkers!”

„Goedemorgen juffrouw Simms.”

„Dat zou ik ook zeggen. Wat is er Tom, zeker een boodschap van je grootvader?”

„Ja, Grootvader laat vragen of de koster de klokketouwen wil nazien, met 't oog op het luiden voor Kerstmis, ziet U.”

Juffrouw Simms lacht. Het is nog drie weken voor Kerst, maar zo lang als zij kostersvrouw is, komt ieder jaar om deze tijd dezelfde boodschap van de oude Walkers, oude Tom, zoals hij in het dorp wordt genoemd.

„Ik zal het zeggen jongen, dat komt in orde.”

Als Tom zich al omgedraaid heeft roept ze hem terug.

„Wacht eens, ga zelf maar even naar mijn man toe, hij is in de toren bezig. Je weet de weg toch wel?”

Tom knikt. Zijn ogen gaan glimmen, dat is net een kolfje naar zijn hand. De kerktoren, daar komen de dorpsjongens niet makkelijk binnen. De koster bewaakt de toren streng. Een gelui van acht klokken is een kostbaar bezit, de trots van de hele gemeente.

Naast het kerkportaal is een kleine oud-eiken deur, de toegang tot de aangrenzende toren. Tom licht de ijzeren klink op, de scharnieren kraken. Even moeten zijn ogen wennen aan het halfdonker. Dan stommelt hij de nauwe wenteltrap op. Na een paar bochten komt hij al boven het schip van de kerk uit en belandt hij op een vierkante ruimte, een soort houten vertrek. Langs een van de kanten staat een lange bank. Tegen de wanden zijn allerlei papieren en foto's geprikt, ook prijken er een paar medailles. En vanuit de zoldering hangen acht lange touwen naar beneden, die in een lus eindigen. Een gedeelte vlak boven de lus is omwonden met rode en blauwe wol.

Hier is de luidkamer, waar de klokkeluiders bij bijzondere gelegenheden hun klokken laten beieren. Iedere klok wordt door één man geluid. En omdat de acht luiders steeds afwisselend één slag laten slaan, heet dat in Engeland 'wissel-luiden'.

Tom weet er al een heleboel vanaf. Zijn grootvader is immers de oudste wisselluider van het dorp! Al bijna zestig jaar heeft hij meegedaan, altijd aan het klokketouw van dezelfde klok, de grootste en zwaarste van alle acht, de 'Grote Thomas'. Niemand weet beter of oude Tom is de luider van Grote Thomas, die twee horen bij elkaar! Stil kijkt de kleinzoon, 'jonge Tom', de luidkamer rond. Op de foto's aan de wand, sommige al helemaal geel-bruin verkleurd, ziet hij groepen wisselluiders staan. De

lange baard van Grootvader Walkers valt op alle afbeeldingen onmiddellijk op. De luiders van het dorp hebben al heel wat prijzen en oorkonden in de wacht gesleept. Kijk, daar staat bijvoorbeeld: Op de veertiende mei van het jaar 1927, werd in de tijd van drie uur en zes minuten een reeks van 5040 variaties geluid.

Dat is nog niet eens zo erg lang, denkt Tom, drie uur wisselluiden. Er klinkt gestommel hoger in de toren. Een paar mannebenen verschijnen boven aan de trap die uit de luidkamer omhoog voert. De koster kijkt verbaasd als hij Tom ziet staan. Wanneer hij de boodschap hoort wijst hij naar de klokketouwen.

„Zien ze er niet goed uit? Ik heb ze juist nieuw omwonden. Zeg maar tegen Grootvader dat alles piekfijn in orde is. We moeten maar eens flink gaan oefenen, willen we op Kerstavond een mooie reeks luiden.”

De koster is zelf een verwoed wisselluider, dat hoor je zo al.

„Welke klok speelt U, koster?” vraagt Tom.

Simms bedient klok no 3, de 'Jubilate', een vrij hoge toon en niet zo zwaar om te luiden. „Een best klokje, jongen,” zegt hij trots en hij legt breedvoerig alle goede eigenschappen uit van 'zijn' klok. Hij neemt Tom eens op en zegt dan: „Moet jij niet eens leren wisselluiden? Je grootvader wordt ook een dagje ouder en je ziet er flink en stevig uit!”

Tom krijgt een kleur. Dat is nou een hartewens van hem. Maar bij Grootvader hoeft hij er niet om te komen, die geeft zijn klok niet uit handen.

De koster knikt, hij weet het wel, zoals oude Tom voelen de meeste wisselluiders. Maar het zou toch niet gek zijn als er eens wat jongeren in de geheimen van de kunst werden ingewijd. De eer van het dorp moet toch opgehouden worden, ook later.

Tot grote verbazing van Tom neemt de koster hem mee, hoger de toren in, tot in de klokkkamer, de open ruimte waar de acht bronzen klokken hangen. Het is er tochtig en Simms waarschuwt Tom om zich goed vast te houden. Over een brede balk kruipen ze voorzichtig naar klok 3. De koster legt liefkozend zijn hand tegen de Jubilate. In de rand staat gegrift: 1714; Vrede en Naastenliefde.

„Ja jongen, iedere keer dat ik aan het touw sta dan denk ik maar bij mezelf: Simms, dat is de boodschap van j uw klok, zorg dat het ook j uw boodschap wordt.”

Tom zwijgt en kijkt om zich heen. „En nou wil je zeker ook Grote Thomas wel eens van dichtbij bekijken?”

Tien minuten later loopt Tom over de begane grond. Door de smalle dorpsstraatjes gaat hij naar huis. Nu en dan struikelt hij over de kleine ronde keisteentjes van het plaveisel. Dat komt doordat hij niet oplet, want zijn gedachten zijn nog heel hoog in de klokketoren. Hij heeft het randschrift van Grote Thomas gezien: 1764; Mijn stem verkondigt keer op keer/de lof en prijs van God de Heer.

De oude Walkers vindt het maar zozo, dat jonge Tom in de toren is geweest. Maar al gauw heeft zijn liefde voor de klokken hem te pakken en begint hij zijn kleinzoon van alles te vertellen over het klokken-stel van de kerk. En eenmaal op zijn stokpaardje, weet Grootvader niet van ophouden.

Tom luistert met gespitste oren. Eindelijk durft hij het te vragen: „Grootva, mag ik leren wisselluiden?”

De oude man kijkt heel verbaasd. Daar heeft hij nog nooit aan gedacht.

„Jij wisselluiden, haha kereltje, daar ben je nog veel te jong voor!”

Tom wordt boos, hij is warempel geen klein kind meer.

„Laat 's kijken, ik werd zestien, toen ik bij de luiders kwam,” denkt oude Walkers hardop.

„Nou, ik word van de zomer al vijftien,” valt zijn kleinzoon in.

Grootvader strijkt door zijn baard, daar had hij niet aan gedacht, dat kleine jongens zo gauw groot worden. Hij neemt een besluit. Jonge Tom zal vast de regels van het wisselluiden leren. Als hij die allemaal goed kent, dan mag hij wel eens mee om te oefenen met de handbellen.

De luiders werken bij de repetities niet steeds met de grote klokken, maar met een bel in de hand. Op die manier kunnen ze de variaties instuderen, zonder dat de hele bevolking er last van heeft! Want er zijn eindeloos veel variaties mogelijk bij het wisselluiden. Een reeks daarvan wordt altijd begonnen met een ronde van alle klokken, op de rij af van hoog naar laag. Dat klinkt als een toonladdertje: 1 2 3 4 5 6 7 8. Daarna komen de variaties, waarbij iedere klok hoogstens  en beurt opschuift, naar voren of achteren, terwijl sommige klokken op hun plaats blijven.

Een reeks kan dus bijvoorbeeld zo beginnen: 1 2 3 4 5 6 7 8

vari aties: 2 1 3 5 4 7 6 8

2 3 1 4 5 6 7 8 enzovoort.

Tom heeft er vaak een rekenspelletje van gemaakt, om na te gaan hoeveel variaties er bij een aantal klokken mogelijk zijn. Want de kunst van het wisselluiden heeft veel met wiskunde te maken, al trekken de luiders zich daar heel weinig van aan. Bij twee klokken kun je maar twee variaties bedenken, 1×2 , bij drie kom je al tot $1 \times 2 \times 3$, dat is zes variaties, bij vier vierentwintig en ga zo maar door. Een spel van zeven klokken bereikt al ruim vijfduizend en een acht-klokkenspel levert meer

dan 40.000 wisselingen. Natuurlijk kan geen luiersploeg zo'n aantal achter elkaar laten klinken. Met acht klokken kun je per uur zo'n 1700 à 1800 variaties aan.

Ijverig leert Tom van zijn grootvader de regels van de verschillende reeksen, en voorzichtig vraagt hij: „Als ik 't nou goed doe met de handbellen, mag ik dan een keer met Grote Thomas?” Maar dat pakt helemaal verkeerd uit.

„Nee Tom, Grote Thomas wordt door mij geluid, en door niemand anders, begrepen?” Tom durft er niet meer over te beginnen . . .

Een paar dagen voor Kerstmis wordt oude Tom ziek. Een flinke griep heeft hem te pakken.

„Dat wordt dit jaar geen kerstluiden, Tom Walkers,” zegt de dokter.

„Al zal ik me er heen moeten slepen, ik zal Grote Thomas luiden,” zegt Grootvader grimmig.

De dokter glimlacht. Hij begrijpt wel wat het voor de oude man moet zijn. „We zullen zien,” belooft hij.

Jonge Tom is bij alle repetities van het kerstluiden geweest, om de kunst 'af te kijken'. Hij gaat ook naar de laatste oefening toe, twee dagen voor Kerst, zónder Grootvader. Als alle mannen op hun plaatsen klaar zitten is er één stoel leeg, en ligt er nog één handbel op tafel.

„Vooruit Tom,” zegt de koster, „neem jij no 8 voor je rekening.”

Tom aarzelt, hij durft niet goed. Maar de aanvoerder van de luiiders, de man die de bevelen afroept, valt de koster bij. „Eens moet de eerste keer zijn, jonge Tom. We zullen langzaam beginnen.”

Zo zit Tom even later in de kring mee te oefenen. Eigenlijk is het met echte klokken iets makkelijker, dan hoef je niet steeds bij jezelf te tellen. Je kijkt maar naar de touwen van je buurklokken. Na een paar fouten in het begin krijgt hij de slag al aardig te pakken.

Na afloop klopt Simms de jongen op de schouder: „Er zit best een wisselluider in jou, jong . . .”

Op Kerstavond ligt grootvader Walkers nog in bed, te ziek om op te staan. De dokter is onverbiddelijk. „Op jouw leeftijd, Tom Walkers, moet je géén grapjes uithalen.”

De zieke ligt onrustig te woelen. Voor het eerst in bijna zestig jaar zal de stem van Grote Thomas zwijgen op Kerstmis.

De koster is 's middags langs gekomen om de oude man wat op te beuren. „Maak je toch niet zo van streek, man. We zullen dit jaar een kleine reeks luiden met zeven klokken. En volgend jaar doe jij weer mee. Gun Grote Thomas ook eens rust.”

Maar zonder de galmende stem van zijn klok is het voor oude Tom geen Kerstfeest . . .

Als de klokken inzetten luistert hij in bed, verdrietig omdat het allemaal zo anders is. Onwillekeurig tellen zijn geoefende oren de verschillende klokkeslagen, hij kent ze aan hun stem: ting, ding, dan, dong, dom, pom, bom, bóem, 1 2 3 4 5 6 7 - ácht. Hij schiet overeind en roept zijn vrouw.

„Mary, Mary, hoor je 't? Grote Thomas, wie . . . ?”

Grootmoeder Walkers staat al naast het bed. „Kalm nou maar Tom, kalm. Het is onze jongen, kleine Tom. Ze willen je verrassen.”

Met spanning ziet ze toe. En hoe langer hij luistert hoe rustiger hij wordt. Met gesloten ogen hoort hij de roep van de klokken, maar bovenal die éne: Mijn stem verkondigt keer op keer/de lof en prijs van God de Heer. - Dáár gaat het om.

Plotseling begrijpt hij beter dan al die andere jaren de boodschap van Grote Thomas.

Het zweet loopt in straaltjes langs het gezicht van jonge Tom. Maar precies op zijn beurt zwaait hij de grote klok om. Het is zwaar werk, maar het lukt, de slagen worden steeds regelmatig. Met de ene hand grijpt hij het omstrengelde gedeelte van het touw, met de andere de lus. Het is de kunst steeds zo krachtig te trekken, dat de klok helemaal omzwaait en met zijn mond naar boven terugkomt. „Een kwestie van aanvoelen,” zegt koster Simms.

Een uur lang luiden de klokken het komende Kerstfeest in. Dan laten de luiders ieder op de beurt hun klok weer in de ruststand, met de mond naar beneden, terugkomen. En zoals dat al eeuwen de gewoonte is, gaat er een grote kan bier rond.

Aarzelend doet jonge Tom de deur open van het huis van zijn grootouders. Grootvader heeft het al gehoord en roept zijn kleinzoon naar binnen. Als Tom op hem toeloopt, steekt de oude man zijn hand uit. Een tijdje zeggen ze niets.

„Bent U niet boos, Grootva?”

„Boos? Nee, niet meer. Je hebt 't goed gedaan mijn jongen, de naam van Tom Walkers waardig. Dank je, Tom. En . . . ik heb zo gedacht: wees jij nou voortaan de wisselluider van Grote Thomas . . .”

Marijke van Raephorst

Voor allemaal

De hangklok nam een hees aanloopje en liet toen twee heldere slagen horen. Tegelijkertijd rinkelde de telefoon. Met een ruk stond Ankie op.

„Met Sandberg, nee, de dóchter.” Zij hoorde zelf hoe kort en onvriendelijk het klonk.

„Nee, 'k weet niet wanneer mijn moeder thuis komt. Ze zal wel met een kind bezig zijn. Ja, een leerling. Wilt U na vijven bellen?”

Zij legde de telefoon neer en wilde teruggaan naar de tafel waarop al haar huiswerk lag uitgespreid, maar zag zich plotseling levensgroot in een lange spiegel, die daar blijkbaar pas was neergehangen. Onwillekeurig bleef zij staan. Nadenkend keek ze naar het meisje in de bruingeruite rok en de grove gele trui - het gladde blonde haar met een onwillige lok tot over haar ogen - groene wollen kousen en zwarte flatjes. Langzaam bewoog zij haar ene been in de rondte en hief het toen zijwaarts - nog hoger. Fijn, zaterdag weer balletles, ging het vaag door haar heen. Maar de norse trek om haar mond blééf.

Malle meid met je gouden hart, zou Vader zeggen. Laat het 's een beetje merken! De mensen hoeven toch niet als knaagdieren aan je te snuffelen om het te ontdekken? Vader - zo onmenselijk ver weg, voor een heel jaar. De vorige reizen duurden drie maanden, soms zes. Maar een jaar!

Zij liet haar been zakken en ging lusteloos aan de tafel zitten. Die gekke spiegel had Evelyn natuurlijk van de zolder gehaald. Als vader niet vier dagen in New York had moeten blijven, zou hij tante Ronny niet opgezocht hebben en zou Evelyn nu niet bij hen wonen. En als mijnheer Renner van de opleidingsschool niet ineens ziek gewor-

den was, net nu hij voor de hoogste klas stond die toelatingsexamen moest doen en toevallig ontdekt had dat Moeder heel vroeger op de kweekschool had gezeten en haar acte bezat . . . en misschien wel voor die klas wilde gaan staan . . . O, als, als. Zij veegde de haarlok van haar ogen en staarde somber voor zich uit. Moeder had het gedaan en hoe! Zij moest de lessen voorbereiden en bracht stapels schriften mee naar huis, waar ze de hele avond mee bezig bleef. En altijd was er wel een kind dat haar nodig had. Een straffkind of een zielepiet of één met moeilijkheden thuis. En Moeder klaagde niet. Welnee, die was opgewekter dan ooit. Vader had gelijk toen hij 'Moeder als schooljuf' helemaal niet zo'n gek idee vond. Omdat het leven voor haar toch wel heel stilletjes was, alleen met Ankie. Maar nu heb ik het stilletjes, zei Ankie hardop en gaf wrevelig een schop tegen haar schooltas. Trok een ander zich daar iets van aan? En Evelyn vond alles fijn. Moeder was een fijne tante en de school een fijne school en haar kamertje en de zolder . . . En toch zou zij ook wel iets missen van haar thuis en die prachtige grote stad New York, bedacht zij nu. Maar Evelyn accepteerde alles gemakkelijk en vond het dan nog leuk ook. Ankie zag zichzelf al in een ander land op een nieuwe school en bij een vreemde tante en nicht in huis. Vooral die nicht . . . Zij keek nog eens naar haar spiegelbeeld en probeerde te lachen. Maar inplaats daarvan rolde er twee tranen over haar gezicht. En met haar hoofd tegen de verfoeide spiegel snikte ze het ineens uit. Omdat het zo heerlijk was geweest, Moeder altijd thuis en zij beidjes boodschappen doen en de brieven van Vader lezen . . . en Moeder die haar jurken naaide . . . En nu waren er altijd die anderen, al die anderen. Zij hoorde een fiets de schuur binnenrijden en boende vlug haar gezicht schoon.

„Zo, dochter van me.” Fris en verwaaid stond Moeder in de kamer, een volle boekentas aan de ene arm en het boodschappennet aan de andere. „Wat een dag! Je moet onderwijzeres en moeder tegelijk zijn voor zo'n volle klas. Wat dáár in omgaat! En die schapen maar sommen en jaartallen instampen voor dat examen.”

Zij trok Ankie plagend aan haar steile haren en ging vlug thee zetten. „Hier.” Zij plaatste de open beschuitjestrommel boven op Ankies taalboek. „We moeten bijtan-ken! Als ik al die geleerdheid op tafel zie, heb jij ook niet bepaald met je duimen zitten draaien. Zeg, weet jij wat we nog aan Kerstspulletjes bezitten, in die doos op zolder? Die kinderen willen graag een boom in de klas.”

Ankie, die net weer een greep in de trommel deed, keek verbaasd op. „Dan brengen ze toch zeker zelf versiering mee! Wij krijgen ook een boom in onze klas, daar geven we allemaal geld voor en dan brengt ieder . . .”

„O, maar dat 's heel wat anders,” zei haar moeder rustig. „Jouw heerlijke Montessoriklas. Weinig kinderen, een mooi groot lokaal, vrije tijd om te tekenen en muziek te maken, allemaal kunnen ze van hun ouders geld krijgen als dat nodig is . . .” Ze schonk de koppen nog eens vol en keek haar korzelige dochter lachend aan.

„In mijn volgepropte klas zitten er heel wat die het beslist niet krijgen, er zijn er zelfs bij die niet eens weten wat Kerstmis vieren is - hun ouders voelen daar niets voor. Daarom wil ik, nu ik daar toch eenmaal voor de klas sta, er iets echt goeds van maken. Begrijp je dat?”

„Heb je daar dan óók nog tijd voor?” Ankie keek haar moeder niet aan terwijl ze langzaam de boeken en schriften in haar schooltas pakte.

„Welja, het gebeurt immers onder schooltijd. Als ik hulp nodig heb, klop ik bij je aan.”

„O nee,” weerde Ankie verschrikt af, „laat Evelyn dat maar doen. Die is zo handig en vindt alles zo fijn. Ik help in onze klas en we moeten allemaal een tekening maken . . .”

„Over Kerstmis?”

„Ja . . . à.” Met een zwaai nam zij de tas op en liep de kamer uit. Maar bij de deur keerde ze zich ineens om. „Ik denk dat ik een stuk zee teken en een schip daar midden in en in dat schip zit Vader, maar die zie je natuurlijk niet. Dan zet ik erboven: Kerstmis op zee. Ben 'k gauw klaar.”

Zij lachte, maar het klonk helemaal niet vrolijk.

„Wat willen ze precies met die tekening?” vroeg haar moeder.

„Nou gewoon, uitbeelden wat je het belangrijkste vindt van Kerstmis, hoe je erover denkt.” De deur sloeg achter haar dicht.

En zij denkt aan haar vader op zee, dacht mevrouw Sandberg en dat komt omdat ik mij voor die klas . . . en Evelyntje . . . Zij nam de rinkelende telefoon op. Een zenuwachtige stem zei: „Mevrouw Sandberg, Marietje heeft weer een drie voor de repetitie en ik had haar die jaartallen zèlf overhoord -”

Mevrouw Sandberg zuchtte en trok een stoel bij de telefoon. Maar toen zag zij Marietje voor zich, het smalle kind met die enorme bril, in de derde rij, dat bijna plat op de bank lag te schrijven omdat ze zo moeilijk kon zien.

„Waarom moet Marietje dat examen eigenlijk doen?” vroeg ze aan de moeder. „Is de huishoudschool niet veel plezieriger, dan kan ze goed leren koken en tuinieren . . .” Intussen scharrelde Ankie op de zolder tussen de stapels dozen, op zoek naar de Kerstspullen.

De volgende morgen fietste zij gelijk met haar moeder naar school. Maar na vijf minuten kwam een lange blonde jongen links van het fietspad. „Mag ik aan deze kant, Juf?”

„Bèn je, moet jij een bekeuring krijgen?”

„O, ik ga wel,” zei Ankie tam en ging achter hen fietsen. Toen ze bij de school van haar moeder aankwamen, stond daar een stel kinderen te wachten die dadelijk naar de fiets toe sprongen.

„Gaat het door, juf? Krijgen we een boom?”

Mevrouw Sandberg hield triomfantelijk de doos omhoog. „Die is vol, jongens!”

Er ging een luid hoera op. Een klein meisje met wilde rode krullen en een gezicht vol sproeten hing al aan haar arm en de lange jongen pakte de fiets om die in het rek te gaan zetten.

„Dag!” riep Ankie. Haar moeder wuifde terug, met een wanhopig gebaar naar de troep, maar een lachend gezicht.

Zij vindt het fijn, dacht Ankie, terwijl ze stevig doortrapte naar haar eigen school. En ze noemen haar gewoon juf!

In de klas heerste een gezellige drukte. De versieringen voor Kerstmis mochten op school gemaakt worden. Sommigen waren bezig voor de Kerstviering in de klas, maar de meesten voor thuis, om als verrassing mee te nemen. Wil, Ankies vriendinnetje, maakte kandelaars van klei. Er stonden er al zeven in het gelid. „Even nieuwe klei halen,” riep ze naar Ankie. En ze rende het lokaal uit. Het maakte geen lawaai want zij droegen allemaal vilten pantoffels.

Ankie voelde plotseling een hand op haar schouder. „En?” vroeg de onderwijzer, „nog niet begonnen? Voor hièr of voor thuis?”

„Voor thuis, want mijn moeder heeft geen tijd!” Het ontsnapte haar en ze had tegelijkertijd spijt. „Ze heeft een klas,” verduidelijkte ze vlug, „een grote klas, ziet U, en die viert ook Kerstmis.”

„Ja, dat begrijp ik.“ Hij knikte vriendelijk. „Flinke moeder heb jij, zeg!“

Zij keerde zich verlegen af en ging tekenpapier uit de la halen. Ja, zo kon je 't ook bekijken. Flinke moeder, flinke Evelyn . . . Zij pakte kleurpotloden en installeerde zich aan haar tafeltje. Vrij tekenen had ze altijd heerlijk gevonden. Maar met deze tekening voor Kerstmis wist ze niet goed raad. Een boom met versiering - nee, goed voor de kinderen in de eerste klas. Engelen met bazuinen, in lichtblauwe wolken. Bah! Een leuke Kerstman met cadeautjes . . . Wacht - de herders bij hun schapen, in Bethlehem en de drie wijzen, in mooi gekleurde mantels, op kamelen. En dan lichtgeel woestijnzand, helemaal opvullen. In gedachten liet zij de potloden over elkaar heen rollen, maar kwam niet tot een besluit. Eigenlijk was dat schip op zee niet eens zo gek. Maar wát zou vader op Kerstavond doen? Soms was hij thuis geweest - dat was geweldig. Op het schip vierden zij het met de bemanning. Een boompje, een lekkere maaltijd, ze zongen liederen en kregen radioberichten door - van hun huisgenoten.

„Was het móóí versierd?“ had ze eens aan haar vader gevraagd.

„Ach kindje, dat doet er immers niet toe. Rode klokken en gummi engeltjes en van die blauwe glazen kandelaars. - Maar je meent het zo best met mekaar. Je denkt allemaal aan thuis en je bent blij dat ze daar ook Kerstmis vieren. En overal wordt hetzelfde Kerst-Evangelie gelezen en teruggedacht aan heel vroeger, toen dat kindje in Bethlehem is geboren. Kijk, dat vormt een geweldige band. Daaruit móét iets goeds voortkomen.“

Ankie zette kleine streepjes naast elkaar. Blauwe, gele, groene - Nu was Vader ook ver weg, op Kerstavond. En hij vroeg zich natuurlijk af wat ze in Holland zouden doen. Evelyn, voor het eerst niet bij haar moeder en óók zo ver van huis - en Moeder, met haar drukke klas vol kinderen. Zijzelf was eigenlijk de enige die haar gewone leventje leefde. Alleen dat Moeder minder tijd voor haar had. Zij keek de klas door en het was of de lange gestalte van haar vader opdook achter al dat bedrijvige gedoe. En ze wíst wat hij dacht: 'een mooie gelegenheid, lastige dochter, om dat gouden hart van je 's flink te laten kloppen!'

Ankie kreeg een kleur en boog zich vlug over het tekenpapier. En ze begon te schetsen, zo maar, een poppetje naast een fiets met een heel grote boekentas achterop . . . en een lange jongen die het stuur greep . . . en het krullenmeisje dat naar haar moeder opkeek en daaromheen, vaag, al die kinderen . . . Zij probeerde Evelyn te tekenen, met haar korte gladde haren en het vuurrode jumpertje.

„Schieť het op?“ hoorde zij onverwacht de stem van de onderwijzer.

Onwillekeurig legde zij haar hand op de tekening. „Ja,“ zei ze, „ja, maar het is helemaal geen Kerstmis.“

„Geefť niet,“ antwoordde hij, met een nieuwsgierige blik naar de krabbel in de bovenhoek, een troep kinderen bij een fiets. „Dat kómt nog wel.“

Het was een drukke ochtend, die laatste voor de kerstvakantie. Mevrouw Sandberg vulde een grote trommel met zelfgebakken kerstkransjes en pakte voor ieder kind een mandarijntje in zilverpapier. Zij verlangde naar de vakantie, eindelijk wat rustige dagen met Ankie en Evelyn - maar dit eerste Kerstfeest met haar klas zag zij toch als een feest tegemoet. Ankie zou met het balletclubje optreden in het Stadsziekenhuis en oefende nu steeds dezelfde stand, wankelde het ene ogenblik naast het fornuis, dan naast de piano . . .

„Jij breekt je nek nog vóór de uitvoering!“ voorspelde Evelyn. „Dan lig je in het ziekenhuis in plaats van dat je er danst. En wij kunnen aan je bed zitten op Kerstavond.“

„O kinderen, hou op, ik kan niet meer tellen,” riep mevrouw Sandberg gehaast. „Help ‘s, twee en veertig mandarijnen, vier en tachtig kerstkransjes - en de sparretakken en dat klokje daar met die klingel. Toe nou!”

„Ik heb alleen nog vanmiddag school en dan morgenochtend de viering,” vertelde Ankie hijgend, terwijl ze haar ene voet beetpakte en als een veertje in de rondte sprong.

„Sta éven stil en help me met die tassen!” Mevrouw Sandberg knoopte de kraag van haar mantel dicht en keek gejaagd rond. Toen drong tot haar door wat Ankie gezegd had.

„Ongezellig voor je,” zei ze, „vanochtend ik weg, vanmiddag jij, vanavond komen er nog een paar vaders praten over het rapport. Maar dan is het ook vakantie!”

Ankie liep achter haar moeder het schuurtje in en sjoerde de tassen op de bagagedrager.

„Je had ook nooit aan die klas moeten beginnen,” zei ze kort. Maar ze kreeg geen antwoord. De fiets verdween al om de hoek van de laan.

Toen zij zich omdraaide zag ze Evelyn met een boos gezicht naast de keukendeur staan. Zij schrok. In al die maanden had ze Evelyn niet zó gezien. Maar nu pakte ze Ankie bij de schouders en schudde haar woedend heen en weer.

„Wat kun jij toch afschuwelijk zijn - en dat tegen tante. Wat heb je toch! Als er wat is, zeg het dan tegen mij, maar mok niet zo. En maak niet van die snertopmerkingen! Jouw móeder is een . . . een schat!”

Zij liet Ankie los en zette de kopjes onder de warme straal. Ontdaan bleef Ankie naar haar kwade rug staren. Was het zó erg dat zij het akelig vond dat haar moeder steeds maar bezig was met al die wildvreemde kinderen?

„Droog even af,” zei Evelyn gesmoord, „anders moet tante vanmiddag alles weer doen. ‘k Moet zó weg -”

Zwijgend pakte Ankie een droogdoek. Huilde Evelyn? Maar deze keerde een vuurrood gezicht naar haar vriendinnetje, terwijl een pijnlijk lachje om haar mond trok.

„Sorry Ank, maar ‘k snap soms niéts van jou. Je loopt te mokken en laat gewoon al je rommel liggen, terwijl tante het toch al zo druk heeft.”

„Dan moet ze maar niet naar die snertschool gaan,” mompelde Ankie stug. Zo woest pakte ze het kopje uit het rek dat het uit haar hand schoot en op de stenen vloer in stukken brak.

„O, de Wedgewood-kop van tante, met het mosroosje!” Evelyn zocht de stukken bij elkaar en gooide ze verdrietig in de vuilnisemmer. „Duur,” constateerde ze zakelijk.

„We zullen samen een nieuwe kopen. Dus het gaat om die school,” vervolgde ze in één adem. „Jammer dat jij niet in New York gewoond hebt! Bij ons in de 48e Straat werkt, geloof ik, iedere moeder die geen baby’tje meer heeft.”

„En wat doen die kinderen dan?” Ankie probeerde Evelyn bij te houden, die met een vaartje afwaste.

„Gewoon, eten op school en als zij thuiskomen is hun moeder meestal ook weer thuis. En ze helpen bij alles, gewoon.”

„En zijn die moeders ook wel ‘s schooljuffrouw?”

Evelyn zwierde het dweiltje over het aanrecht.

„Allicht,” zei ze, hoewel ze dat niet eens zeker wist. „Jij met je ‘niet gezellig’. Als wij op school zitten en ‘s avonds huiswerk maken en jij gaat naar balletles en zo - dan is het voor tante toch ook niet gezellig! Je vader is bijna nooit bij haar. Hij vond dit toch ook een fijne oplossing . . .”

„Ja,” zei Ankie en ze zuchtte.

Een postbode stak zijn hoofd om de hoek van de keukendeur en reikte Ankie een langwerpige pak aan, met een heleboel postzegels erop.

„Van Vader!” Zij kreeg een kleur van blijdschap.

„Jij hebt alles,” zei Evelyn. De boel was klaar en zij stak haar handen diep in de zakken van haar zwarte wollen broek. „Een éenige moeder, een vader die je leuke pakken stuurt, een eigen kerstboom, Kerstmis op school - dat doen ze bij ons niet eens - en dan nog die danserij in het Ziekenhuis . . .” Zij keerde zich op haar hakken om en ging haar jopper aantrekken. „Wees nou ook gezellig, dan maken wij er een fijne vakantie van. Bye!”

Ankie bleef alleen achter. Het was opeens vreemd stil in huis. Er lag buiten nog wat sneeuw en daar scheen nu een heldere zon op. Dat was mooi. De zon scheen ook in de huiskamer en bereikte zelfs het portret van Vader. Wonderlijk gezicht had Vader toch. Ankie keek ernaar. Het was ernstig en toch lachten zijn ogen. Wat zou er in het pak zitten, voor Moeder en haar . . . misschien iets voor Evelyn? Hoe zou hij het hebben, op Kerstavond? Hij vond het reuze voor Moeder, die klas. Natuurlijk waren ze nu bezig, Moeder had niets meer gezegd over hulp. Ach, natuurlijk niet, als je toch maar gezanik kreeg van je dochter!

Het was of dit laatste hardop gezegd werd. Ankie keek schichtig naar het portret. Het was anders wel iets voor Vader - zo'n opmerking. Ze probeerde de moeilijke balletsprong nog eens, maar bleef toen weifelend staan. Ze was eigenlijk een mispunt - en Evelyn was niet eens kwaad gebleven, wilde zelfs nog meebetalen aan het kopje. En moeder . . . Ineens was haar plan gemaakt. Zij rukte haar mantel van de kapstok en reed vlug naar de school van haar moeder. De laatste ramen rechts, wist ze. Ze zag een paar takken sparregroen boven het matglas - zou ze durven gaan kijken? Voorzichtig belde ze aan. Een meisje uit haar moeders klas deed open.

„Ben jullie al bezig? Ik ben Ankie Sandberg - van mevrouw Sandberg . . .”

„O leuk, ga je mee?” antwoordde het meisje gehaast en ze trok Ankie bijna naar het lokaal. „De boom is zo prachtig! Je moeder gaat net voorlezen.”

„Hoeft er dan niet meer geholpen te worden?”

„Welnee, we hadden alles al klaar toen ze kwam, vanochtend.”

„O,” zei Ankie en bleef weifelend staan. Ze waren net bij de open klasdeur aangekomen.

„Ga maar gauw,” zei ze toen „en vertel er maar niets van tegen Moeder, ik moet weg.” Het meisje knikte verwonderd en trok de klasdeur weer dicht, blij dat ze kon gaan meeluisteren.

Diep in gedachten sprong Ankie op de fiets. Niet naar huis ging ze, maar naar haar school, haar eigen klas, die nu ook klaargemaakt werd voor de kerstviering. Zij trok het vel tekenpapier uit haar la en bekeek de krabbels. En toen draaide zij kordaat het vel om en begon opnieuw. Want wat zij net in die andere klas gezien had, wist ze precies, tot in kleinigheden. De versierde boom. Daaronder, op het mos, de schaal met kransjes en al die zilveren mandarijntjes. Moeder op haar hoge stoel en alle kinderen om haar heen, in en boven op de banken. Zij had het rode krullenkind gezien, vlak naast Moeder, hoe diè haar aangekeken had, zó vol verwachting.

Haar potlood vloog over het papier. Nu en dan greep zij een kleurpotlood en gaf vluchtig een tint aan. Zij kleurde het boek dat Moeder in haar handen hield rood, want ze geloofde dat het Andersen was. Misschien las ze 'De denneboom' . . . of 'De kaarsen'. Het waren nu geen losse krabbels meer, maar een tekening die het hele vel vulde, die er zijn mocht!

De onderwijzer was ongemerkt achter haar gekomen en keek geboeid toe. Hoe ze snel

de potloden wisselde - een hoge sierlijke piek op de boom zette - de krullen van het kleine meisje roodbruin kleurde - het matglas met haar pink lichtgrijs uitwreef.

„Dat kon weleens een prijs worden,” zei hij ineens.

Ankie keek verschrikt op. „Ik dacht helemaal niet aan de wedstrijd,” zei ze.

„Nee, maar hij voldoet toch aan de eisen? Je moest tekenen wat je dacht bij het woord 'Kerstmis'. Je beste gedachten . . .”

„O ja -” Zij keek nu zelf met verwondering naar de tekening. Gedacht bij het woord Kerstmis? Zij had naar Vader verlangd en Moeder niet aan die vreemde kinderen gegund en Evelyn nauwelijks verdragen. - En nu tekende ze juist al die kinderen. En ineens ging zij begrijpen waarom. Vader had het immers gezegd, toen, over zijn schip? 'Je kunt overal Kerstmis vieren, als je 't maar eerlijk en goed met elkaar meent'. Mijnheer had gezegd: 'een flinke moeder!' Evelyn vond mam een schat. Die hele klas had niet alleen in spanning gewacht op het verhaal dat ze zou voorlezen, ze had aan de gezichten van die kinderen gezien dat ze van haar moeder hielden, dat ze reuze blij waren met dit school-Kerstfeest.

Toen mijnheer de tekening wilde meenemen, trok zij hem vlug weer uit zijn handen. „Hij is niet voor de wedstrijd, 'k wilde hem voor thuis, voor Vader als hij terugkomt -.” Ze aarzelde.

„Jammer.” Het klonk oprecht. „Niet voor je moeder?”

„J-ja, misschien wil Moeder hem ophangen in haar klas, als herinnering - dan is hij voor allemaal,” besloot ze lachend.

„Vooruit dan maar,” gaf hij toe en maakte er een keurig rolletje van. „Maar doe me één plezier, maak er toch nog een voor de wedstrijd. Je hebt nog anderhalf uur en in dat tempo van jou!”

Ankie sprong op en ging een nieuw vel tekenpapier halen. Wat, dacht ze verward, wat moet ik nu nog? En toen lachte ze opnieuw en tekende een lange straat met heel hoge huizen, de 48e Straat. En daarin een hele stoet moeders, die allemaal van haar werk kwamen. Ze droegen sparregroen en boekentassen en boodschappennetten. Voor het Kerstfeest met haar eigen kinderen, die dat allemaal gewóón vonden en vast versierd hadden en met alles zouden helpen.

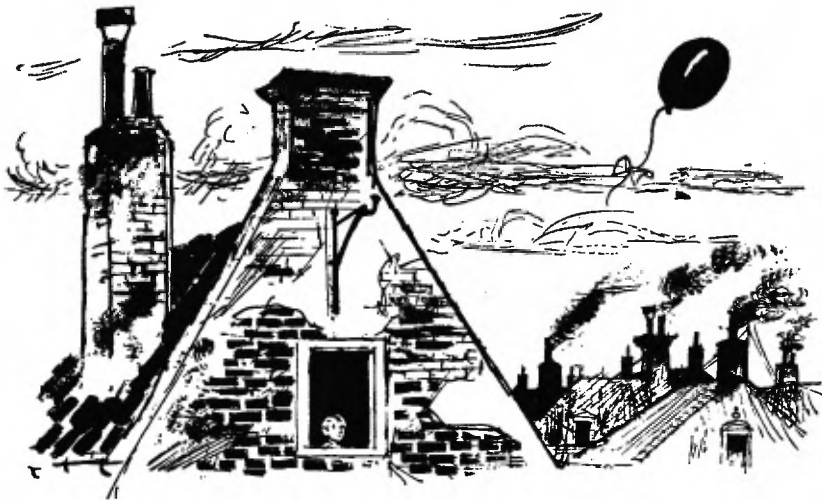
'Vrolijk Kerstfeest' schreef zij erboven. En eindelijk, eindelijk voelde ze dat zijzelf ook een vrolijk Kerstfeest zou kunnen vieren.

Gertie Evenhuis

De ballon van Jean-Jacques

Het was oktober en een kleine jongen liet een ballonnetje los.

Hij was ruim zeven jaar en thuis was het fris. Bij zijn vriendjes brandde de kachel, maar bij Jean-Jacques Martin in het Belgische Charleroi was geen geld voor kolen. Er was ook geen vader meer die dat geld zou kunnen verdienen. Een moeder was er wel. Maar madame Martin was weer ziek. En toch was ze nog niet zo lang terug uit

het sanatorium in de Ardennen. Precies hetzelfde sanatorium waar ook Jean-Jacques twee jaar had gelegen.

En daarom, omdat de kou, de ziekte en de narigheid van deze winter hem bedrukten, omdat de anders toch zo vrolijke Jean-Jacques geen raad meer op de dingen wist, daarom liet hij in oktober van dat jaar zijn rode ballonnetje los. Aan dat ballonnetje zat een brief.

„Hij zal wel naar Spanje afdrijven.” Jean-Jacques, die zijn handen wreef van de kou, wist het zeker. Want hij wilde dat zijn ballonnetje in Madrid kwam, bij de heilige Nicolaas zelf. En voor een jongen van zeven jaar zijn er dan verder geen moeilijkheden. Het duurde nog een heel tijdje vóór het 5 december was. En in die tijd kon er zoveel gebeuren . . .

Maar de wind kwam uit het zuiden die dag. En het ballonnetje uit Charleroi ging een heel andere kant uit. Hoe lang? En welke steden het voorbij zag glijden? Niemand die het zal weten.

Waar België ophoudt en Nederland begint, daar ligt Zeeuws-Vlaanderen. Daar hoor je dag en nacht het dreunen van de wilde woeste Schelde, en van de zee die daar De Wielingen heet. Wanneer het mistig is loeien de misthoorns van de grote schepen die naar Antwerpen varen over het land en over het water. En aan de kust zijn dijken en ook schorren: half land, half water. Die schorren zijn zolang ze bestaan al een heerlijk oord geweest voor jongens. Ze zijn het nóg. Je kunt daar kreukels rapen, botje-trappen of platvisjes verschalken, en in de zomer groeien er lamsoren en de paarse schorrebloemen. Je kunt er ook gewoon maar zwerven en doen alsof je zee-man bent, wachtend op een van de grote schepen die statig door de nevel varen. Ver achter je liggen de dorpen en de boerderijen. En aan je voeten deint een heel klein bootje, een garnalenbootje, dat schijnt te denken: „Zal ik uitvaren, of niet?”

Bij die boot, de Bou 10, zaten drie jongens uit het dorp Meulekenskerke. Ze hadden kerstvakantie en ze verveelden zich verschrikkelijk. Want al staat er nu in allerlei boeken dat het zo heerlijk is een jongen te zijn, en dat er vooral omtrent Kerstfeest zoveel opwindende avonturen gebeuren waarin kleine jongens de dief opsporen of de verongelukte stroper redden, in het werkelijke leven is dat niet altijd het geval. Dat hadden ook deze drie jongens - ze heetten Adri en Levien en Meeuwis - al in de gaten.

Goed, twee van hen mochten ná Kerst drie dagen naar een oom op Walcheren. Maar zover was het nu nog niet.

„Als er tenminste 'ns hier vlakbij een boot op een zandplaat liep!“ merkte Adri de Kam misnoegd op.

„En als hij dan een fles in zee gooide . . .“ Hij keek de reusachtige tanker, die zwijgend en trots voorbijvoer, spijtig na.

„Maar altijd gebeurt dat vlak voor Rilland Bath. Of bij Vlissingen!“ Meeuwis zag dat Adri in de verte keek, naar waar anders de kranen van Vlissingen te zien waren. Vandaag niet. De toren van Middelburg ook niet. De nevel hield alles verborgen.

„Al voer hier die ellendige garnalenkotter maar 'ns uit!“ zei hij gegriefd. Hij zou allang tevreden zijn als er op kleiner schaal eens iets gebeurde. En daarom staarde hij strak naar het ouwe bootje, alsof het door zijn blik in beweging komen zou.

Alleen Levien keek om zich heen, naar wat er werkelijk was, want hij was de meest praktische van de drie. En hij was het ook die plotseling een langgerekt gefluit liet horen, langzaam en tastend tussen de drassige plekken van het verraderlijke schor verduwen, zich bukte, en iets oprapte van de grond. Iets roods, met iets wits eraan. In zwijgende triomf keerde Levien terug naar de dijkskruin.

„Een ballon waarachtig!“ merkte Adri ongelovig op.

„Gewéést zal je bedoelen,“ verbeterde Meeuwis Martijn. Maar Levien sloeg geen acht op deze verkleining van zijn vondst. Natuurlijk was de ballon geklapt. Maar een ballon blééf het.

„Een rode ballon!“ zei hij met nadruk. „En een ballon met een brief. Je kan er donder op zeggen dat daar een boodschap in zit!“

Drie donkere hoofden bogen zich over het stukje pakpapier dat uit de vochtige enveloppe kwam. En toen gingen die hoofden weer uiteen. De gezichten die erbij hoorden zagen elkaar zwijgend aan.

„Als je nóg 'ns wat vindt, hoor!“ zei Adri al. En Meeuwis merkte teleurgesteld op:

„Dat kan geen mens lezen!“ Maar Levien fronste zijn wenkbrauwen koppig.

„Des te beter!“ zei hij halstarrig. „Dit hier,“ hij klopte trots op zijn vondst, „kon wel 'ns uit een heel ver land komen. 't Zou mij zelfs niet verwonderen wanneer het uit Amerika kwam. En ik weet wie we . . .“

Weer bogen de drie hoofden zich dicht naar elkaar. En even later barstte daar aan die stille schorren een geschreeuw los dat maakte dat de meeuwen nijdig schreeuwend omhoog vlogen en een hele zwerm waterhoentjes ritselend wegstoof. De garnalenman! Je moest maar op het idee komen! Was de garnalenman niet hun vriend? En reed hij bovendien niet elke week met zijn garnalenoauto naar Brussel en Parijs? Als iemand deze vreemde brief kon lezen, dan was h́j het wel!

En nog geen drie minuten later was de groene dijk bij die schorren en de oude haven weer verlaten en geheimzinnig als tevoren. Alleen het kleine scheepje lag er zwaar te denken. En op elke bolderkop van de oude haven zat een meeuw met een scheef hoofd de jongens na te zien. Die werden met fietsen en al snel kleiner, kleiner, totdat ze tegen kerktoren en molen van het gindse dorp nog maar op vliegen leken.

„Dat is het dus!“ zei Gentil de garnalenman gewichtig. Hij streek het verkreukelde papiertje nog 'ns glad en gaf het toen terug aan Levien Rosseel, die al die tijd zijn bezit met argusogen had gadegeslagen.

„Die jongen heeft dus geen gitaar,“ zei de garnalenman. „En jullie moesten . . . Nee. Ik zou wel 'ns willen weten . . . Want verder schrijft hij . . . Tja, zoiets . . .“ Maar twee, drie ongeduldige stemmen vielen hem nu in de rede.

„Kalm kalm!“ vermaande de garnalenman. Hij stak zijn duimen achter zijn bretels en wees met zijn wijsvinger vooruit: „Vergeet niet dat er ook nog wat anders op dat briefje stond. En ik heb zelf gezien dat dat niet overdreven was. Dat gezin moet rondkomen van wat wordt toebedeeld. Die jongen had geen draad goeie kleren aan zijn lijf. Zijn moeder is ziek.“

De jongens knikten. Dat had ook in de brief gestaan: „Wij komen moeilijk rond.“ „'t Is zonde!“ mompelde de vrouw van de garnalenman.

„En daarom,“ hernam Gentil. „heb ik dit plan. Jullie,“ hij wees op de drie jongens, „jullie zorgt voor een broek. Een lange. En ik neem jullie dinsdag mee naar Charleroi. Omdat het kerstvakantie is. Nou?“

Hij was wat driftig, de garnalenman. En daarom werd hij nijdig omdat de jongens niet dadelijk „Ja!“ riepen. Ze keken elkaar van terzijde aan. Ze schuifelden met hun voeten. En iedereen wist wat de ander dacht. Want wat had een jongen nu aan een broek, als ze al bijna een gitaar . . . Levien raapte zijn moed bijeen.

„Hij zei toch, een gitaar . . .“ begon hij. De garnalenman greep zijn jasje en trok het driftig aan. „Ik zeg je dat een broek daar beter van pas zal komen! Een gitaar is van later belang!“ zei hij kort. „Zoiets . . .“

Ja, zoiets . . . Maar wat zoiets nu precies voor een kleine jongen betekende kon een groot mens ook niet begrijpen. De jongens zwegen.

„Ik neem je mee,“ herhaalde Gentil. „En ik zal niks vertellen. Niet aan je ouders en niet aan de meester. Zodat het een verrassing is. Maar ik wil ginder niet voor gek staan. Daarom zorgen jullie voor een broek.“

„Hm, tja . . .“ begon Adri. Meeuwis gaf hem een stomp.

„Het komt in orde,“ zei hij opeens vastberaden. Naar beide zijden gaf hij een scheve knipoog. De garnalenman zag hem niet, want die dronk juist zijn koffie uit, en zijn gezicht zat in zijn kom. Maar hij had het gehoord.

„Mooi!“ sprak hij opgelucht. „Van mij krijg je een garnalenkist. Daar stop je je spullen maar in. Want de douane . . . Nou!“

„Echt waar, Gentil?“ vroeg Levien ongerust. Als ze nu ook nog de kans liepen dat hun die broek afgepakt werd . . .

„Echt waar!“ verzekerde Gentil. Hij keek in het rond.

„Alla toch!“ Maak die jongens niet benauwd!“ bromde zijn vrouw.

„Ik zorg wel dat er niks gebeurt!“ verzekerde de garnalenman alweer. Hij hield ervan de mensen voor de gek te houden. Wanneer ze met zijn auto aan de grens kwamen, zouden die jongens vanzelf wel zien dat alle douaniers hem kenden! Intussen mochten ze best even in de benauwdheid zitten!

„Tot dinsdag dus!“ zei hij voorbarig. „Hela, hadden jullie nog iets?“ Hij zag dat de jongens smoesden met elkaar.

„Een brief, Gentil, we wilden vast een brief aan die jongen sturen. Dat we aan iets bezig zijn voor hem,“ zei Levien haastig. „Als u dat nu even in het Frans . . .“

De garnalenman was goedig van aard. Hij greep een blaadje papier en schreef er met zijn balpen op: „Beste Jean-Jacques, wij komen je bezoeken, dinsdag vóór Kerstmis. En je krijgt van ons een nieuwe broek. Adri, Levien en Meeuwis.“ Dat schreef hij, in het Frans. En toen dreef hij de jongens haastig zijn huisje uit, want hij moest aan zijn werk.

Maar buiten bleven de drie jongens nog eventjes staan. Dat het woord „broek“ in het Frans „pantalon“ was hadden ze al snel begrepen. Maar dat het woord „guitare“ gitaar betekende wisten ze van het briefje.

„En tóch nemen we een gitaar!“ zei Levien koppig. „Wat heeft een mens nu aan een broek? Niets!“

Daar waren ze het allemaal over eens. Bovendien had Jean-Jacques een broek. De garnalenman had het zelf verteld. En een gitaar had hij niét. Dus nam Meeuwis zijn eigen balpen, streepte „pantalon“ door en zette er „guitard“ boven. Adri kreeg de brief mee naar huis, om er een enveloppe om te doen. Thuis bedacht hij met enige wroeging tegenover de garnalenman dat hij misschien nog wel een broek van zichzelf mee kon geven. Zijn moeder zou het nauwelijks merken: hij had er immers wel drie! Dus streepte Adri het woord „guitard“ door en schreef er „pantalon“ boven. Maar toen besepte hij dat er nu alléén maar „pantalon“ stond. En daarom streepte hij het woord „pantalon“ weer door en zette er „guitard“ boven. Toen maakte hij de

Cher Jean-Jacques,

nous te visiterons, mardi le 20 décembre,

Et tu auras un nouveau ^{guitard} ~~pantalon~~ ^{pantalon} ~~guitard~~.

Adri Levien et Meeuwis

enveloppe tevreden dicht, bond hem vast aan het touwtje dat van zijn vlieger was geweest, riep Meeuwis en Levien en kocht samen met hen in de schoenenwinkel een

ballon. Die middag ging ver aan de schorren bij de Schelde een ballon, een groene, langzaam de lucht in. De wind was Noord, en licht en statig zweefde hij recht naar het zuiden.

De grote garnalenauto van de firma Passchier en Co. reed denderend en dreunend over de bultige casseien dichtbij de Belgische grens. De boerderijen hadden hier niet als in Zeeland groene, maar rode en roodbruine deuren aan hun schuren. De huizen hadden er geen dakgoten en er liepen kinderen in wollen bivakmutsen en in grijze mouwschortjes op de weg. Je kon zien dat ze de grens naderden. Je kon het merken óók. Want de drie jongens in de cabine naast Gentil begonnen onbehaaglijk op de brede bank te schuifelen. De garnalenman had er stilletjes plezier om. Hij grinnikte in zichzelf.

„Goed dat ik alle douaniers hier ken,” dacht hij. „Ze zullen dadelijk nog opkijken!” En opkijken deden ze! Want de douaneman, die uit zijn groene wachthuis kwam, was niét de douanier die Gentil kende. Hij was een vreemde jonge douanier die hier nog maar pas begonnen was en goed zijn best wilde doen.

„Wat zit er in die kisten?” informeerde hij al dadelijk, toen Gentil optrok. Die gaf van louter verontwaardiging geen antwoord. Maar de benauwde gezichten van de jongens maakten dat de douanier argwanend werd.

„Maakt u die kist even open,” sprak hij achteloos. Op goed geluk wees hij een kist aan. Maar aan de verbijsterde gezichten in de cabine zag hij dat hij raak geschoten had. Onder de verbeterden blikken van Gentil en de vuurrode, bezwete hoofden van de jongens kwam uit de aangewezen kist een . . . gitaar tevoorschijn.

„We moesten . . . we zouden . . .,” begon Adri, al stotterend. De douanier zei niets. „Maak nu die andere daar nog open,” verzocht hij ijzig. Grimmig voldeed de garnalenman aan dit verzoek. Uit de tweede kist kwam . . . óók een gitaar. De douanier die van het gezicht van Gentil naar de jongens keek, fronste zijn wenkbrauwen en vroeg strakjes:

„Ge smokkelt dus muziekinstrumenten, zulle?”

„Wel voor de duivel . . .,” begon Gentil langzaam en dreigend. Had hij dáárvoor zijn goede hart laten spreken en voor die kleine vreemde jongen tóch nog . . .

„Geen complimenten, mijnheer!” beet de douaneman hem toe. „We zullen zien wat er van waar is. Wees zo goed die andere kisten te openen.” Hij keek Adri doordringend aan, toen die nerveus begon te grinniken. Adri deed snel of hij hoesten moest. Zwijgend werkten de mannen van de douanepost. Zwijgend en verbeterden stonden Gentil en de kinderen langs de weg, waar als een erewacht voor de auto's die reeds wachtten kist na kist met . . . garnalen prijkte.

Na een enorm oponthoud verliet de garnalenauto met zijn kisten en zijn passagiers de grens. Er werd in de cabine niet meer gesproken. En voor de jongens ging veel van het eerst zo opwindende vreemde landschap verloren door de benauwde gedachte over de onopgeloste raadsels die hen plaagden. Het was uren later dan het schema aangaf, dat de garnalenauto ronkend en rammelend een grote grijzige stad binnenreed: Charleroi.

Intussen had zich in het kleine donkere huis aan de Rue du Nord ook al het nodige afgespeeld. Want wat in boeken soms nog niet gebeurt, dat had hier plaatsgevonden: de groene ballon met de brief voor Jean-Jacques was in de bossen nabij Brussel gevonden en opgezonden naar het PTT-kantoor van Charleroi! Zo kwam het, dat hij in het kleine koude kamertje terecht kwam, waar Jean-Jacques met zijn broer en met

zijn zieke moeder woonde. Van allemaal was Jean-Jacques nog het minst verbaasd geweest: hij had immers zijn ballon gestuurd? En nu was er antwoord gekomen. Welnu, dat was gewoon.

Maar hoewel iedereen blij en verrast was geweest, had dat niet kunnen voorkómen dat er onenigheid was gerezen over wát het tenslotte wezen zou: een pantalon of een gitaar, die de vreemde jongens zouden meebrengen. Zelfs moeder had als haar verwachting uitgesproken, dat het best een warme lange broek zou kunnen zijn. Zelf had ze tegen die vriendelijke vreemde man, die hen de vorige week bezocht had, gezegd dat dát het was wat Jean-Jacques eigenlijk het meest nodig had. Toen was de kleine jongen wél bezorgd geworden.

„Wat heb ik aan een broek, moeder!” had hij geroepen, met een stem die schril van ongerustheid was. Zijn moeder had met haar zachte stem vanuit het bed geantwoord: „Maar je hebt immers een broek nodig, jongetje!” En Claude, zijn broer, die een klein beetje jaloers was om de brief aan Jean-Jacques, en omdat aan hém wel niemand scheen te denken in deze verdrietige winter, had geknikt in zijn hoek. Daar was Jean-Jacques nog veel bozer om geworden.

„Als jij een broek zo nuttig vindt, trek hem dan zelf maar aan!” had hij opeens gesnauwd. En dat was zó ongewoon voor de anders zo vriendelijke kleine jongen, dat moeder verschrikt overeind was gekomen.

„Ach moeder, lig maar rustig, toe!” had Jean-Jacques berouwvol geroepen. „Ik bedoel, ik héb immers een broek, moeder!” Zijn moeder had zich weer zuchtend laten zakken.

„Maar als die gewassen moet, kun je niet eens naar school,” legde ze nog eens uit. Jean-Jacques had niet meer willen zeggen dat hij de bezwaren daarvan niet inzag. En nu, op de dinsdag vóór Kerstmis, zaten ze eigenlijk alle drie - de groten tegen beter weten in omdat ze het maar nauwelijks geloofden - te wachten op de jongens uit het vreemde land. Een pantalon of een gitaar, en niemand die wist wát er precies bedoeld was.

„Als het een broek wordt,” zei moeder plotseling vastberaden, „dan moest jij hem toch maar hebben, Jean-Jacques. Jij hebt hem het meest nodig. Want een gitaar . . . Claude kan er al een beetje op spelen, zeg zelf . . .” Vanuit zijn hoekje knikte Claude. Jean-Jacques zag het. Hij zweeg.

„Misschien komen ze niet eens,” merkte moeder nog zachtjes op.

Maar Jean-Jacques wachtte in rotsvast vertrouwen op de bel, die zeker gaan zou. Híj was ook niet verbaasd toen de stemmen in een vreemde taal op het nauwe trappenhuis weerklonken.

Adri en Meeuwis en Levien keken wel even onwennig rond in de kamer waarin de garnalenman hen binnenduwde. Het was er tamelijk koud, er hingen plaatjes van heiligen met stralenkransen aan de muren en boven de kachel stond een groot kruisbeeld.

„Ons lieven Heer!” zei de garnalenman, die nog niet weer tegen hen gesproken had, gedempt. „Dat is hier zo de gewoonte.” Meteen ging hij in het Frans verder tot de vrouw in het bed, die hem half opgericht en blij aanhoorde. Aan tafel zat een kleine jongen, en tegen de muur leunde een oudere jongen met donker haar.

„Die kleine is Jean-Jacques!” zei Gentil. Maar dat had hij niet hoeven te zeggen. Zwijgend en een beetje verlegen gaven de jongens elkaar een hand. Ze wisten niet goed wat ze doen moesten. En daarom nam de garnalenman opnieuw het woord. Hij deed het heel luid, maar zijn Frans werd er voor de drie jongens niet duidelijker door.

Jean-Jacques echter luisterde gespannen, zijn ogen strak op het gezicht van de garnalenman gericht.

En toen bracht Meeuwis, op een wenk van Gentil, de twee gitaren uit de gang tevoorschijn. Nog steeds voelden ze zich niet helemaal op hun gemak. En ook hadden ze nooit geweten hoe moeilijk het is iemand iets duidelijk te maken wanneer die ander je taal eenvoudig niet verstaat. Ook al roep je nog zo hard tegen elkaar:

„Voor jou! En voor je broer!” Of: „Merci, merci mille fois!” Over het kleine gezicht van Jean-Jacques breidde een brede glimlach zich langzaam uit. De dunne vingers van zijn wat stuurse broer plukten zenuwachtig aan de snaren van de gitaar. En het gezicht van de zieke moeder straalde van innig geluk om de blijdschap van haar kinderen. Ze zei iets, en voor de zoveelste keer voelden de jongens zich wanhopig omdat ze niet verstonden wát er werd gezegd. Jean-Jacques begon er opgewonden doorheen te roepen, maar het werd er voor hen niet duidelijker op. En zelfs wat Gentil er aan toe voegde bleef een raadsel.

Maar toen riep iemand „Ssssst!” Claude, de oudste jongen, keek even wat verlegen op. Toen nam hij de gitaar in zijn armen. En nu klonk door die vreemde Belgische kamer een oude wijs, die iedereen verstond. De Zeeuwse jongens stootten elkaar aan. En Levien zei opgelucht en zachtjes: „Hoor! Komt allen tezamen!”

„Non, non!” riep Jean-Jacques opgewonden. „Adeste, si si!” Vanuit het bed begon zijn moeder zacht te zingen: „. . . venite, venite in Bethlehem . . .” En dat woord, dat verstonden ze allemaal!

Claude was op een wenk van zijn moeder gaan koffiemalen, en het was een wonder hoe gezellig alles daar opeens door werd. Gentil zat handenwrijvend op een veel te smalle stoel en de jongens voelden zich plotseling helemaal opgelucht. Zó zelfs dat Adri zijn keel schraapte en benepen vroeg: „Was u niet boos, Gentil? Dat we geen broek . . .” Hij schrok toen de garnalenman alweer overeind vloog.

„Boos? Dekselse apen! En dan te denken dat jullie mijn hele gemoedsrust hebt verstoord! Met je gezanik over die gitaar!” Hij klopte driftig met zijn wijsvinger op het instrument en Jean-Jacques kwam bezorgd een stapje dichterbij. „Ik moest maar telkens denken aan wat jullie . . . Dat een jongen geen broek, maar een gitaar . . . Nou ja.” Zijn zenuwachtige handen graaiden achter zijn stoel. Dat daar nóg een pak stond had niemand gemerkt! Dat er twee lange broeken en twee truien in zaten nog minder! „Maar dit zullen ze ook krijgen of mijn naam zal geen Gentil wezen!” besloot de garnalenman. Hij wreef alweer in zijn geweldige handen en keek tevreden rond! Het werd hoe langer hoe gezelliger in de kamer. Terwijl ze daar met hun handen om de hete koffiekommen zaten, was het of ze elkaar al jaren kenden.

„Maar dit zeg ik je,” sprak Gentil nog dreigend. Hij sprak snel en in rap Frans met de moeder van de twee jongens, die aarzelend iets tegenwierp, half lachend knikte.

„Iets wat ik de vorige week al met haar heb besproken, zo'n beetje. Deze twee knapen” - hij greep de op hun beurt verbouwereerde Jean-Jacques en Claude in hun kragen - „gaan strakjes met ons mee in de garnalenauto. De grens voorbij, en de douane voorbij. En ze logeren bij mij. Begrepen? M'n vrouw zei zelf: Gentil, zei ze, Affijn. Maar jullie,” hij stak zijn wijsvinger in de richting van de Zeeuwse jongens, „komt met hen spelen. Voor straf! Begrepen?” Hij keek Levien en Meeuwis en ook Adri onderzoekend aan. „Nou?”

„We kennen helemaal geen Frans!” begon Levien al zenuwachtig.

„Ik en Adri zouden nog naar mijn oom Michiel,” merkte Meeuwis onbehaaglijk op. „Naar die oom kan je altijd nog,” besliste de garnalenman. „En Frans ken ik wel. Maar ik kan niét met die gasten spelen. Nog iets?”

De jongens schuifelden met hun voeten. Ze vonden het een beetje griezelig, twee van die vreemde jongens uit een heel vreemd land . . . Toen keken ze op. De donkerbruine ogen van Jean-Jacques en zijn broertje gingen van het ene gezicht naar het andere. Alsof ze iets vermoedden. En Levien kuchte.

„De visser van Bouchoute is ook een Belg,” merkte hij op. „Misschien dat die ons wel eens een keer meeneemt als hij . . .”

„Op de schorren is ook wel altijd iets te beleven,” begon Adri.

„We kunnen met de auto van mijn vader wel 'ns naar de markt in Middelburg,” bedacht Meeuwis. „Dan hoef je ook niet te praten,” dacht hij.

De garnalenman wendde zijn triomfantelijk gezicht naar madame Martin. En van twee kanten ratelde het radde Frans alweer tegen de muren op. De vijf jongens, die elkaar tevoren nooit gezien hadden, zaten elkaar intussen zwijgend en een beetje grinnikend op te nemen.

Ze zaten in het stikdonker van de vrachtauto heen en weer te hotsen. Buiten gleed het besneeuwde Vlaamse land voorbij. Vanuit het douanehuisje, dat nu wel helemaal verlaten scheen, stak een diep in zijn kraag gestoken douanier een trage hand op naar Gentil, die hij herkende. Hoog boven het dak van de auto glinsterden de sterren.

„Een gekke kerstvakantie!” peinsde Meeuwis hardop.

„Juist niet,” zei Adri kort.

„Nee . . .”

Levien stak zijn vinger op, hoewel niemand dat in het donker zien kon:

„Hoor!”

De wagen denderde nu over de ronde keien van Zeeuws-Vlaanderen. En vanuit de cabine vóór hen klonken tinkelende tonen van een heel oud lied: „ . . . venite, venite in Bethlehem . . .”

Elouise Kluyvers

Jimmy's kerstkaart

*Het bekroonde kerstverhaal
Zie de zevende opgave*

Jimmy staart misnoedig voor zich uit. Buiten sneeuwt het. De zachte vlokken hechten zich vast aan de vuile ramen van het krot, waarin Jimmy woont. Terwijl hij ernstig naar zijn zwarte handen kijkt, peinst hij over Kerstmis en daarbij gaan zijn gedachten onwillekeurig terug naar het vorige jaar, toen dat gekke, onwezenlijke, dat wrede gebeurde.

Net als alle andere jaren had hij zich toen al weken op Kerstmis verheugd. Dit feest hield voor hem niet, zoals voor zo vele anderen, een paar gezellige dagen in, met veel eten en drinken, nee, het was voor hem de avond op het Marktplein bij de grote kerstboom, versierd met honderden lichtjes.

Ieder jaar stond die daar, in hun kleine dorpje, en op Kerstavond mocht iedereen er naar komen kijken. Jimmy vond de glinsterende lampjes altijd prachtig. Je kon er allerlei spelletjes mee uithalen, zoals je ogen half dichtknijpen. Dan vloeiden het groen van de boom, de kaarsjes en de bruine, zwarte en witte gezichten van de andere mensen ineen tot één groot licht.

Dit spelletje deed Jimmy graag. Dan kreeg hij altijd zo'n blij gevoel van binnen; zo zou het wel zijn in de hemel: *alle* mensen van *alle* kleuren worden *één* in het grote licht dat hen omringt.

Welnu, vorig jaar was hij bezig met het zelfde spelletje, hij weet nog precies waar hij toen stond: helemaal in de uiterste hoek van het afgezette gedeelte waar de negers mochten staan. Aan de andere kant van het touw was eerst een stukje niets, en dan kwamen de stoelen van de blanken.

Hij stond daar dus en keek door zijn oogharen naar de boom en naar de mensen, die van heinde en ver waren samengestroomd. Buiten het dorp zag je die stroom al, in het dorp splitste deze zich; de blanken naar de stoelen, de negers naar hun hoek.

Plotseling hoorde Jimmy een gerucht naast zich, langzaam maakte hij zijn ogen van de boom en de mensen los, en keerde zich om naar de lege ruimte. Daar stond een man met een lange, witte baard en donkere, doordringende ogen. Hij stond daar in het niets, kaarsrecht en mild.

Traag keerde de man zich nu ook naar Jimmy, waarbij hij zag, dat deze hem in stomme verbazing aanstaarde. Hij glimlachte en stapte, of liever gezegd schreed naar de negerjongen toe. „Gelukkig Kerstfeest, jongen, moge het Christuskind je zegenen,“ bromde de diepe bas van de man.

Jimmy antwoordde bedeesd: „Ook gelukkig Kerstfeest; maar wilt U alstublieft weggaan? Als de witte mensen zien, dat U hier bij de negers staat, en met één van hen praat, worden ze vast razend op U en ook op mij.“

Maar de oude man schudde glimlachend zijn hoofd en zei: „Ach domme jongen, de mensen worden niet boos op mij en jij moet niet bang zijn.“

„Ja maar . . .“

„Houd nu toch eens even je mond, je laat mij niet uitspreken, ik heb iets voor je.“

Haastig pakte hij een briefkaart uit zijn tas, die over zijn schouder hing.

„Alsjeblieft, kijk er veel naar en doe je best het ook na te streven.“

Na dit gezegd te hebben verdween de zonderling in de menigte.

Jimmy was zo verbaasd, dat hij niets kon zeggen en omdat de bijeenkomst op het Marktpllein toch bijna afgelopen was, rende hij vlug naar huis om eens goed over het geval te kunnen nadenken.

Onder het lopen bekeek hij wat hij nu eigenlijk gekregen had. Het was een doodgewone kerstkaart, maar het plaatje was heel erg mooi. Er stonden de Drie Wijzen op, knielend in de stal voor het kind Jezus. Een zwarte, een blanke, en een gele Wijze. Jimmy vond het een mooie kaart en hij besloot hem goed te bewaren.

De volgende dag hoorde Jimmy iets wat hij totaal niet begreep, namelijk dat er op de Marktkerstbijeenkomsten het volgend jaar geen negers meer zouden worden toegelaten, daar er ongeregelheden waren voorgekomen.

Was hem dan dit ook al ontnomen? Mochten ze dan niet eens meer Kerstmis vieren? Thuis vierde hij het niet, daar zijn vader en moeder het met Kerstmis veel te druk hadden in het hotel, waar zij als afwassers hielpen.

Jimmy was woedend. Vol haatgevoelens jegens hen, die hem dat geleverd hadden, liep hij door de sloppen van zijn woonplaats.

Hij wilde nooit, nooit meer Kerstmis vieren. Hij wilde, ja hij wilde, dat hij alle blanken kon vermóorden . . .

Nu, een jaar later, zit hij in huis, terwijl de sneeuw valt en hij in de verte de blanken hoort zingen op het plein, terwijl de klokken beieren:

Kerstmis, Vrede op Aarde.

Mistroostig kijkt hij voor zich uit, teleurgesteld in de mensheid, in het Christuskind en in Kerstmis. En dan denkt hij plotseling aan de kaart, die hij van de vreemde oude man heeft gekregen. Hij had er eigenlijk nooit meer over nagedacht, te vervuld als hij was over de belediging, de negers toen weer aangedaan. Wat had die man ook weer gezegd?

„Streef het na.“

Het nastreven. Wat moest hij nastreven? Op de kaart stonden drie Wijzen aandachtig geknielend voor het Kind. Hoe moest *hij* dat nastreven? *Hij* was toch geen wijze en het Kind was er niet meer.

Diep denkt hij over dit probleem na. Ja . . . dit zal het zijn. De oude man bedoelde, dat de blanken en de negers sámen Kerstmis moesten vieren. Maar dat was verboden! Die verdomde witte gluipers ook - hij vloekt. Dan zegt zijn geweten:

„Haat de blanken niet. Buig je hoofd en kniel *in gedachten* samen met hen neer voor het Kerstkind. Ontmoet hen dáár, voor de Kribbe.

Als je dat doet, draag je bij tot de werkelijke *Vrede*.

Nu weet Jimmy het..

Dat is het wat de oude man hem met de kerstkaart wilde vertellen.

Hij moet de blanken niet haten, maar zich één met hen proberen te voelen in een gezamenlijke liefde voor het Kerstkind.

Meer dan honderd tekeningen werden ingezonden als illustratie bij het Kerstliedje van Mejuffrouw Labberton, dat in het Kerstboek van het vorig jaar heeft gestaan. Wij drukken hier een van de mooiste af: de tekening die Ingrid Smulung maakte.

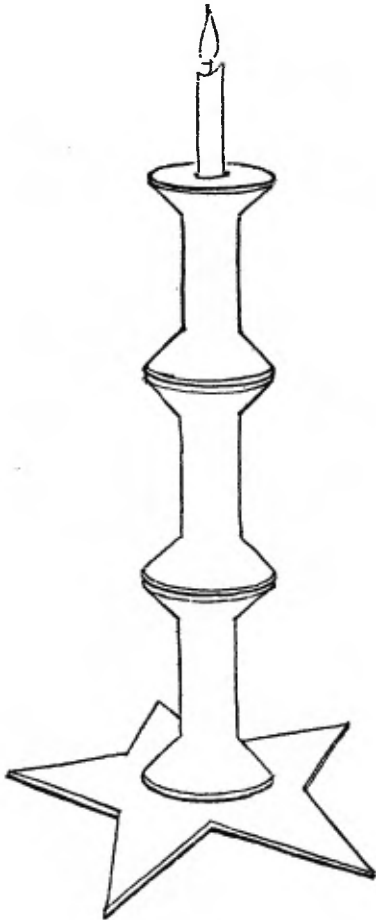
Zelf aan het werk

Mooie verhalen lezen is natuurlijk erg plezierig. Maar het is óók prettig, zelf iets te maken, zelf iets te dóen. En daarom komen er in ons kerstboek na de verhalen altijd werkjes voor handenarbeid en nog zeven andere opgaven. Wie het kerstboek al vaker gehad hebben, weten dat al wel. En die kijken al gauw achter in het boek. Zijn ze er weer?

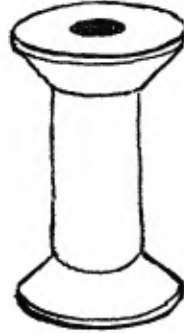
Ja hoor, ze zijn er weer! Knutselwerkjes, een kleurplaat, en denkopgaven. Net zoals vorige jaren en toch allemaal nieuw.

We beginnen maar weer met het knutselwerk. Dat werd dit jaar voor jullie samengesteld door Akela L. Gonkel. Een aardige kandelaar voor de jongere kinderen, schabloon-werk voor de middelgroep, en een kerststal met figuren voor de ouderen onder jullie. Je hebt dus keus genoeg! En het is alles zo duidelijk beschreven, dat het je stellig wel lukken zal. Hier volgen dus nu eerst die werkjes. Kijk vooral ook goed naar de tekeningen.

M.L.

Evenals andere jaren gaan we ook dit jaar weer zelf iets maken voor de kerstdagen, dat we een goed plaatsje gaan geven in de huiskamer. Lees eerst alles even goed door en dan maar aan de slag.

We beginnen met de jongsten; zoals we op de tekening kunnen zien, wordt het een kandelaar, gemaakt van houten garenklosjes.

In het bovenste klosje moet een groter gat komen, want daar komt de kaars in. Vraag even aan je vader of je grote broer of zij dat voor je willen doen. Als dat klaar is, kunnen we zelf weer verder gaan en we beginnen dan de klosjes op elkaar te lijmen. Neem hiervoor een beetje houtlijm of lijm uit een tube, maar zorg er

voor, dat de lijm er niet aan de zijkant uit komt, dus steeds maar een beetje gebruiken.

Hoeveel klosjes er op elkaar moeten komen bepaal je natuurlijk zelf, de één houdt van een hoge en de ander van een lage kandelaar.

Als de lijm droog is, gaan we de klosjes schilderen. Neem hiervoor niet een kleur die erg donker is, want dat staat niet mooi. Terwijl de verf droogt, knippen of snijden we uit een stukje karton een

ster, die we met lijm insmeren en dan met zilverfitter bestrooien; in het midden hiervan maken we een plaatsje schoon en lijmen daar de klosjes op.

Op de schuine kanten van de klosjes kunnen we nu nog enkele versieringen aanbrengen door bijvoorbeeld van papier wat klokjes, bellen of hulsttakjes te knippen en deze er op te plakken, of we doen dit met een fijn penseel en een beetje verf. Rest ons nog de kaars er in te plaatsen. Hoe vind je de kandelaar?

En dan nu iets voor de groteren. Zullen we eens gaan proberen om een schabloon te maken? En dan natuurlijk een, die we nu kunnen gebruiken, dus een kerst-schabloon.

Wat je allemaal met een schabloon kunt doen, wil je weten? Je kunt er bijvoorbeeld een eigen kerstkaart mee maken, die je dan kunt versturen, maar je kunt er ook menukaartjes mee maken en verder nog servetjes van papier of stof of een kerstloper. En als je het heel goed kunt, dan kun je zelfs een tafellaken er mee versieren!

Maar we zullen het nu echt nog niet zo moeilijk maken. Zullen we dan maar beginnen?

Je hebt dan eerst nodig een stukje tekenpapier; de grootte hangt er van af hoe groot je het schabloon wilt maken.

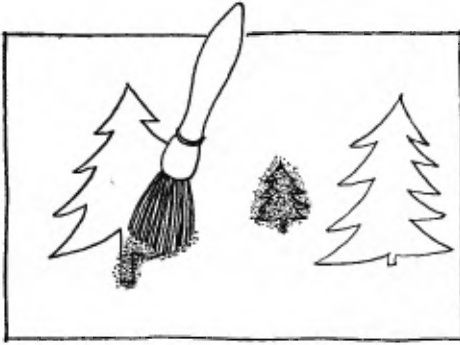
Nu zie je hierbij wel een tekeningetje staan, maar dat is alleen maar om je duidelijk te maken hoe je het doen moet, dus dat behoeft je niet na te maken. Je mag er

zelf een ontwerpen en dat is echt niet zo moeilijk, want het gaat hier niet om het mooie tekenen, maar om de buitenste lijnen van de tekening.

Je zoekt natuurlijk wel een kerstmotiefje uit. Probeer dat dan eens op papier te zetten; op het schetsje hieronder zie je bijvoorbeeld drie boompjes, die met zwart zijn opgevuld. Het is namelijk de bedoeling dat alle zwarte gedeelten later worden weggesneden. Maak dus als je klaar bent met tekenen alle uit te snijden gedeelten zwart; dan komt het veel beter

uit en kan je ook zien of er nog wat ver-
geten is.

Ga nu met een puntig schaartje of een
mesje deze zwarte stukjes uitsnijden.
Als dat klaar is, is ook je schabloon klaar
voor gebruik.

Als je kerstkaarten gaat maken, neem
daar dan een stukje foto- of ivoorkarton
voor. Is dat te duur, neem dan een stevig
stukje tekenpapier. Verder heb je nodig
een tube drukverf voor papier-drukwerk

(of stof-drukverf als we op stof gaan
werken.)

Verder heb je nog een kortharig kwastje
nodig; met een gewoon penseel gaat het
niet zo goed. Als je alles bij elkaar hebt,
kunnen we beginnen. Doe een beetje verf
op een schoteltje. Met het kwastje gaan
we de verf nu door de openingen van het
schabloon heen op het kaartje of de stof
aanbrengen. Zorg er voor dat het scha-
bloon niet verschuift, want dat geeft
vlekken!

Als alle openingen zo met verf zijn opge-
vuld, haal je het schabloon er heel voor-
zichtig af en je kan aan een volgende be-
ginnen. Letters kan je op dezelfde manier
doen, maar die kunnen er ook op gete-
kend worden met een pen. Laat wel goed
drogen voor ze op elkaar gelegd worden.
Probeer het eens; het is een erg leuk
werkje en iedereen zal verbaasd staan te
kijken, dat je dat zelf kan maken. Veel
plezier er mee!

We gaan weer een stapje verder naar de
nog groteren, die zeker niet achter willen
blijven om ook iets voor de kerstfeestver-
siering te maken.

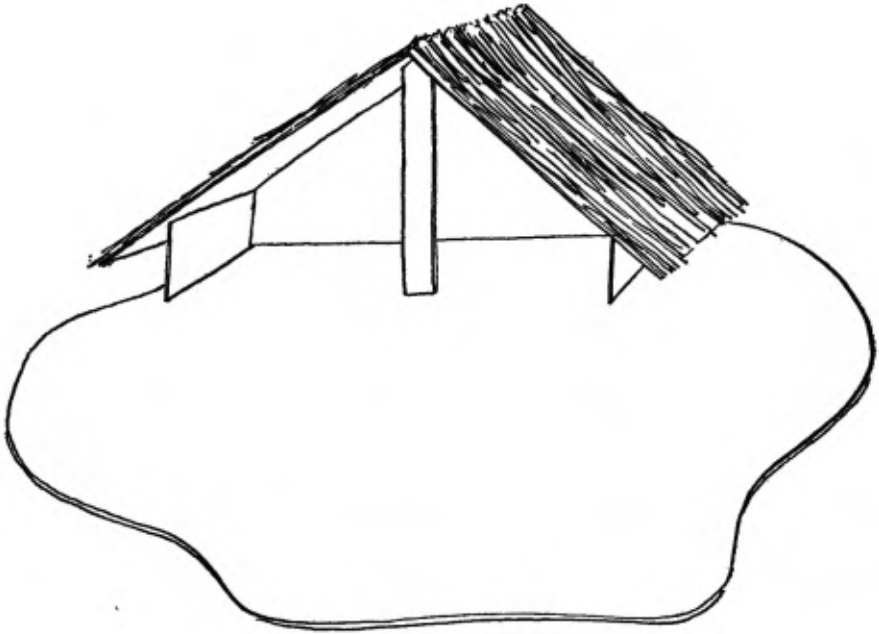
Voor jullie heb ik gedacht aan het welbe-
kende kerst-stalletje met dier- en mens-
figuren. Zullen we beginnen met het stal-
letje?

We hebben hiervoor aan materiaal no-
dig: een stukje triplex voor het onderstuk
en een stuk stevig karton voor het dak en
de zijkanten; verder nog wat stro voor
op het dak en een tube lijm om alles vast
te lijmen. Voor de ondergrond hebben
we dus het stuk triplex. De grootte ervan
zal afhangen hoe groot het stalletje moet

worden, maar neem het wel ruim genoeg.
De vorm die je er aan wilt geven kies je
natuurlijk zelf; met de figuurzaag is dat
heus niet zo moeilijk.

Als je het onderstuk klaar hebt, dan te-
ken je daarop hoe groot het stalletje gaat
worden en deze maten neem je over op
het karton. Nu heb je de maten van de
onderzijde, van de achterzijde en zijkan-
ten. Hierbij teken je nu de hoogte; let er
wel op, dat bij de achterkant ook de punt
getekend wordt waar het dak op komt
te rusten. Als je hiermee klaar bent, ga
je deze drie delen uitsnijden.

Nu het dak. Als je twee maal de lengte
neemt van de schuine achterzijde en je

doet daar nog twee centimeter bij, dan heb je de breedte van het dak dat aan beide kanten iets oversteekt. De lengte bepaal je door de lengte van een zijkant te nemen plus twee centimeter, zodat het voor en achter óók iets oversteekt. De voorkant ondersteunen we door een latje van triplex, waar een schuine punt aan gemaakt is. Heb je dit alles klaar, dan gaan we het in elkaar zetten en op de ondergrond vastlijmen. Daarna plakken we het stro op het dak. Als de lijm droog is, kunnen we het met plakaatverf gaan beschilderen, maar neem hier geen harde kleuren voor, want dat maakt het geheel niet mooi. De stal is nu klaar en we gaan verder met de figuren die er bij moeten komen.

Het begin van deze figuren is gelijk. Ze worden gemaakt van dun ijzerdraad en daar buigen we de vormen van die we willen hebben. Waar twee stukjes draad bij elkaar komen, zoals bij de armen van de mens-figuren en de poten bij de dieren, draaien we een ander stukje er om heen, zodat alles goed vast komt te zitten. Voor het hoofd kunnen we een houten

kraal nemen; een stukje ijzerdraad gaat dan door het gat en wordt bovenaan omgebogen. Armen en voeten buigen we direct aan het draad en omplakken die met een stukje closetpapier. Als dit droog is schilderen we het.

De aankleding kies je uit wat oude lapjes of papier. Maak er een lang gewaad van met een band om het middel. Wat haar

maak je van een draadje wol; pluis dat een beetje uit en plak het op; daaroverheen een hoofddoek, en de figuur is klaar.

De dierfiguren vullen we op met wat watten; om alles bij elkaar te houden binden we er een garendraadje om. Het geheel

beplakken we met smalle strookjes closetpapier, twee of drie lagen over elkaar. Als ze droog zijn, gaan we ze met wat verf de kleur geven die hun toekomt. Plaats alles nu bij het stalletje. Natuurlijk is er nog veel meer bij te maken. Maar als je even goed nadenkt ontdek je dat zelf ook. Begin er wel vroegtijdig aan, want anders is het met de Kerstdagen niet klaar en dat is toch wel de bedoeling.

Dit was dan voor jullie het laatste werkstukje. Werk er met veel plezier aan en maak het zo mooi mogelijk. Lukt het de eerste keer niet, begin dan weer opnieuw; een tweede keer gaat het vast veel beter.

L. G.

En nu zijn we weer aan de opgaven toe, waarvan de zesde uit twee nummers bestaat.

Eerste opgave. De kleurplaat

De drie Koningen bij Herodes

Ook al zou je deze titel niet weten, dan zou je zeker wel dadelijk zien, wat deze plaat voorstelt. De drie Koningen, de drie Wijzen uit het oosten, menen dat het pasgeboren Koningskind wel aan het hof van Koning Herodes te vinden zal zijn. Daarom gaan zij daar naar toe. Maar al gauw merken ze, dat ze zich hebben vergist. Ze moeten immers de Ster volgen en die wijst niet naar een koninklijk paleis! Koning Herodes is verbaasd en ongerust, maar hij doet heel vriendelijk. Dat zie je wel. Je ziet ook mannen van zijn lijfwacht

met hun schilden, en de palmen van de Koningstuin. Maar het allermeeest zie je de drie Koningen, die hun gaven al gereed hielden, maar die nu zo gauw mogelijk vertrekken willen, om hun dwaling te herstellen. Als Herodes hen vraagt op hun terugweg hem alles te komen vertellen, voelen zij al, dat zij dit nièt moeten doen.

Je kunt hier een prachtige kleurplaat van maken. Koningsgewaden, een troon, Romeinse soldaten - ga je gang maar. Het kan een echt schilderijtje worden!

Tweede opgave. De verhalenplaat

Hongerlijders

Eigenlijk hoef ik je hier niets bij te vertellen, want de plaat spreekt voor zichzelf. Het is hartje december, dat zie je zó. En het was misschien helemaal niet makkelijk voor dat meisje (je mag er ook een jongen van maken als je dat liever doet) om zo diep het bos in te gaan. Maar waar

een wil is, is een weg, en waar honger is, is voedsel nodig. Dringend nodig.

Je kunt er natuurlijk allerlei avonturen bij verzinnen. Dat maakt je verhaal levendig en boeiend. Je kunt er een sprookje van maken, of een fabel waarin de dieren praten, je kunt er nog dieren aan

toevoegen, die op de plaat nog niet zichtbaar zijn, enz. enz. Bekijk de plaat goed en laat je fantasie flink werken, vóór je met het schrijven begint. Je verhaal hoeft

niet lang te zijn. Twee schriftblaadjes voor boven de tien, voor jongeren is één blaadje voldoende.

Derde opgave

Twaalf karaktereigenschappen

Je weet allemaal, dat er verschillende karaktereigenschappen bestaan. Goede en slechte. Luiheid, ongezeglijkheid, leugenachtigheid, gierigheid - dat zijn bijvoorbeeld slechte eigenschappen. Maar nu willen we liever eens wat goede eigenschappen bedenken. Want die heb je in je karakter nodig, om een mens te worden, waar voor de toekomst wat goeds van te verwachten is.

Daarom komen er hier twaalf, in de vorm van een denkpuzzel. Telkens moet je uit de opgegeven letters zo'n goede eigenschap zien samen te stellen.

Dit zijn de letters ervan:

1. a-c-h-i-k-l-r-s-t-w
2. d-e-e-e-e-g-l-m-o-v
3. a-c-d-e-h-i-n-p-r-s-v
4. a-d-g-h-i-l-n-o-r-v
5. a-b-d-e-i-l-r-s-s-t-u
6. a-a-d-e-e-e-f-i-l-n-n-s-t
7. b-d-d-e-e-g-h-i-i-l-m-o-ij
8. c-e-e-g-h-i-l-l-o-p-s-t-v
9. a-a-b-d-e-e-h-h-i-l-m-p-u-z
10. a-a-d-e-e-g-h-h-i-m-o-o-r-z
11. a-a-d-d-e-e-e-f-h-i-i-l-r-s-w
12. a-a-a-a-d-d-e-e-g-h-i-m-r-r-v-z

Je ziet wel dat de letters alfabetisch opgegeven zijn. Probeer er nu de goede karaktereigenschappen van te maken!

Vierde opgave

Eigen illustratie

Hieronder vind je een kort verhaaltje, een fabel. Een fabel is een verhaal waarin alleen dieren voorkomen, die er in denken en praten zoals de schrijver van de fabel zich dat voorstelt. Het verhaal heeft

dan ook altijd een verborgen, diepere betekenis. Je moet er over nadenken, om die te vinden. Lees het dus met goede aandacht.

Dieren van Bethlehem

In de kerstnacht, toen het Grote Licht had geschinen en het Grote Lied was gezongen, stonden enkele dieren stil bij elkaar. Na een poosje begonnen zij zacht te praten. „Hoe zou dat komen?” vroeg een oud kreupel schaap. „De wolf stond naast me en hij deed me niets.”

„En ik zag opeens dat de leeuw vlak achter mij stond,” blaatte een klein zwak

lammetje, „maar ik was niets bang voor hem.”

Een jonge witte gans zei: „De vos liep naast mij voort en we hebben samen lopen praten alsof we vrienden waren. Hoe kan dat?” Ditzelfde zeiden ook de kippen en de eenden. En een oude haas vertelde hoe hij een panter had gezien, maar hij had gevoeld dat hij niet hoefde te vluchten, en twee jonge konijnen, die altijd wegreunden voor elke roofvogel die ze za-

gen, vertelden dat ze een sperwer rustig boven zich hadden zien vliegen, zonder dat enige angst hen aangegrepen had. Hoe was alles zo vreemd, zo veilig in deze nacht?

Van hoge hoogten daalde een grote koningsadelaar in hun midden neer. Ze schrokken niet, ze bleven roerloos wachten.

„Dit is de Heilige Nacht,“ zei de adelaar. „Voor alle landen, voor alle eeuwen. De Nacht waarin de aarde iets van de Grote Blijdschap leert en steeds wéér leren zal, jaar in, jaar uit. De Vredevorst, Koning aller koningen, is vannacht geboren. Hij ligt ginds in een houten kribbe, een pasgeboren kind. Hij heeft geen kussen, geen deken, geen warm hemdje heeft hij aan. Is de aarde Hem wel waard? Blijdschap, vreugde die alle verstand te boven gaat! Gegroet, gij allen. Vrede zij met u.“ Met deze woorden verhief de adelaar zich op zijn machtige wieken en vloog omhoog. Ze hoorden het ruisen van zijn vleugelslagen, tot hij uit hun ogen verdween. Het was even heel stil nu. De nacht stond om hen heen alsof hij wachtte. „Ik ga wat wol plukken uit mijn vacht,“ zei het kreupele schaap, en het

zag meteen dat het tere lam al bezig was zich wat donswol uit zijn smalle zijden te trekken. Op hetzelfde ogenblik begonnen de jonge gans, de eenden en de kippen heftig met de snavels tussen hun veren te wroeten en het bergje donsveren naast hen werd groter en groter. De haas en de speelse konijnen die dit alles zagen en begrepen, hadden nu in een ogenblik uit hun wollige borsten een dikke bol grijswitte, zachte wol bijeengerold.

„Zijn we klaar?“ vroeg het kreupele schaap. „Dan kunnen we gaan.“

En nooit heeft moeder Maria geweten hoe het gekomen was, dat de volgende morgen, toen zij ontwaakte, haar Kindje een zacht veren kussentje had en een donzen dekentje, en gewikkeld was in een kleedje van warme schapewol. M. L.

Nu is de vierde opgave deze: Schrijf deze kleine fabel keurig en zonder fouten over, en maak er zelf tekeningen bij. Je mag die helemaal zelf kiezen. Je moogt er één maken of méér, net zoals je zelf wilt. Zwart of gekleurd. Dit is dus de illustratie-opgave, waarmee je moet laten zien, dat je het verhaal goed gelezen hebt. En begrepen.

Vijfde opgave

Twee rijen

Het was echt niet mijn bedoeling jullie van 't jaar wéér een 'rijenpuzzel' te geven, want die heb je al twee maal gehad! Maar er zijn zóveel kinderen die me dringend juist dáárom gevraagd hebben, dat ik maar voor al die aandrang bezweken

ben. En dus: wéér een rijenpuzzel! Maar toch heel anders dan de vorige keren. Lees maar goed.

Er moet een woord voor de dag komen van 27 letters. Je krijgt dus twee rijen, elk van 27 woorden.

De eerste rij is: egel, oom, aan, lans, tand, iets, eg, taal, ook, rond, ik, acht, zuur, en, ooi, aak, adel, de, er, uit, ven, re (muziek-noot), ets, room, ent, ver, aar.

De tweede rij is: dek, schiller, punt, zwijn, speler, wereld, weer, je, vol, maat, hoorn, nut, valk, wicht, pil, rum, dracht, poort, pluim, steen, aal, dienst, verf, beeld, palm, blauw, werker.

Nu moet je deze tweede rij in de opgegeven volgorde laten staan, en er dan woordjes uit de eerste rij vóórzetten, maar zó, dat je heel aan het begin nog één nieuwe letter toevoegt.

Als er bijvoorbeeld in de 1e rij zou staan 'ram' en in de tweede 'baan', dan zou je daarvan kunnen maken 'trambaan', en dan was de *t* je vóórgevoegde letter. Begrepen? Ja, hè? En nu gaat het er om, dat die 27 vóórgevoegde nieuwe letters samen één heel mooi lang woord moeten vormen!

Gevraagd dus: je 27 nieuwe woorden, en dat ene mooie woord van je vóórgevoegde letters. Ik raad je aan, de woorden van de tweede rij *onder elkaar* op te schrijven. Maak dat je inzending netjes en duidelijk is, zul je?

Zesde opgave

De twee lange zinnen

En nu komen, als ieder jaar, de cijferraadsels. Er zijn er weer twee, één voor de kinderen tot 12 jaar, de tweede voor wie ouder zijn dan twaalf jaar. Dat wil zeg-

gen, dat de grens precies valt op je twaalfde verjaardag. Ben je dus twaalf, dan hoor jij bij de tweede groep.

VI a. Voor deelnemers tot en met elf jaar.

Gevraagd wordt een zin van 112 letters, die je door de volgende gegevens kunt vinden:

98-23-58-36-5-32-106-79-48
20-10-109-12-34-43-19-38-47-100
63-95-104-84-1-59-55-96-36
100-112-72-7-102-31-14-19-111-21
27-62-19-74-87-109-55-49-102-86-25-
76
61-36-69-66-43-89-60-77-11-40-82-33
6-46-80-15-2-94-75-92-110-4-42
68-56-33-91-55-52-85-44
22-16-83-78-105-93-51-13-17
101-64-67-39-99-70-88-35
3-8-108-45-65-26-50-71-54-28-57-24
37-32-73-97-18
53-9-29-103-30
107-56-90-41-7-81-32-50-15

oudejaarsavond
traktatie op 25 en 26 december
één van de drie koningen
wintervermaak

was in de velden bij Bethlehem
zij kwamen het Kindje begroeten
zong Maria bij het Kribje
wordt in deze dagen wel opgevoerd:
een conifeer
zijn we 's winters erg blij mee
roem van Holland
boom
friese jongensnaam
prettig en gezond tijdverdrijf

Als je deze woorden goed hebt, moet daarmee vanzelf de lange zin (met twee komma's er in) ontstaan. Voor 'nieuwe-

lingen' vertel ik nog even hoe je het doen moet. Je schrijft de getallen van 1-112 ruim en duidelijk naast elkaar op. Dan

ga je de woorden bedenken, volgens de opgegeven betekenis. En je zet elke letter daarvan onder zijn genoemd getal. Dan zie je geleidelijk, hoe de zin voor de dag

komt. Elk woord bestaat dus uit zoveel letters als het aantal van zijn getallen je aangeeft. Woorden en zin opgeven!

VI b. Voor deelnemers van 12 jaar en ouder

Voor jullie bestaat de lange zin uit 158 letters. Hier volgen de gegevens:

17-50-93-66-37-74-121-139-104-52- 108-134-24	tekort aan eten
56-90-116-145-101-22-16-94-152-77- 158	een ander woord voor hetzelfde
55-64-19-2-46-119-151-146-125	vleeseter
83-70-5-111-127-150-137-96-58	planteneter
95-59-65-44-39-50-90-41	alleseter
63-11-20-149-4-132-15-54	veel watervogels zijn dit
72-98-113-140-48-9-89-76-87-110-8- 81-69	insecten-etend zomervogeltje
92-106-130-136-42-153-59-156-117- 129-10	mooie grote zeevogel
29-60-97-18-32-68-115-7-79	dons-gevende vogel
10-88-126-73-133-3-86-15-14-109- 112-10	komt in voor- en najaar soms hier op de trek, bij snelle beken bijvoorbeeld (onderzijde wit en roodbruin)
99-80-17-50-62-120-157	mooie standvogel, korte staart, lange snavel
138-1-154-107-75-33-155-118	waterjuffertjes
85-131-37-103-90-26-36-6-12	waterplanten
80-144-122-78-43-84-67-82	nachtvogel
147-142-40-82-56-38-58-13-57-71	mooie viervoeters
45-53-10-23-143	dit is hun sieraad
114-27-102-51-31-91-24-34-59-123	zomerverblijf voor velen, in vakantietijd
100-6-47-61-9-135	soort coniferen
30-90-105-50	uitgestorven vogelsoort
128-96-28-49-124-55-21	aansluiting
25-64-35-148-27-141	had je niet toen je geboren werd

Zevende opgave

Eigen Kerstverhaal

Dit is een opgave, speciaal voor degenen beneden zestien jaar die graag verhalen schrijven. Wie van jullie wil eens zijn beste beentje voor zetten om een Kerst-

verhaal te schrijven voor 'Het licht schijnt overal?' Het is de moeite waard het te proberen, want het beste verhaal zal in ons Kerstboek van het volgend jaar,

bij de andere verhalen, worden opgenomen, zodat iedereen het kan lezen.

Dit jaar viel de eer te beurt aan Elouise Kluyvers met haar verhaal 'Jimmy's Kerstkaart', dat je in dit Kerstboek kunt vinden.

Als je mee wilt doen, let dan wel op het volgende: Je verhaal moet niet te lang zijn. Schrijf goed duidelijk en aan de achterkant van je papier blanco. Vermeld

vooral je volledige naam, je leeftijd en je adres.

Vóór 1 april 1963 moeten de kerstverhalen worden ingezonden aan Uitgeverij Ploegsma, Keizersgracht 616, Amsterdam-C. (Dus niet, zoals het werk voor de andere opgaven, naar Mejuffrouw Labberton).

Maak er een mooi verhaal van!

En hiermee zijn we dan aan het eind van de opgaven. Door mee te doen aan de eerste zes kun je een mooi boek verdienen. (De zevende opgave valt hierbuiten). Wie alle zes opgaven maakt, heeft kans op een hoofdprijs. Wie er vijf maakt, en goed natuurlijk, op een eerste prijs. Dan komen de tweede prijzen voor wie vier opgaven goed en netjes! dat geldt voor de hoofd- en eerste prijzen ook!) maken. Maar ook door een opgave zó in te zenden, dat je als nifer er een 9 of 10 voor krijgt, kun je al een mooie prijs behalen, een derde prijs is het dan. Alle prijzen zijn mooie, heel mooie boeken. Doe dus je uiterste best op je werk! Om te zorgen dat alles goed verloopt, geef ik je hier nog even de acht voorwaarden, waar je te zijner tijd aan houden moet.

1. Elke opgave moet op een apart vel papier geschreven worden, en voorzien zijn van volledige naam, leeftijd, geboortedatum en adres. Zet er bij twijfelachtige namen, zoals Willy, Hans, Anne enz. ook bij of je een meisje of een jongen bent.
2. Frankeer je brief goed. Brieven met strafport moeten helaas geweigerd worden.
3. Er moet met goede (geen bleke) inkt geschreven worden. Alleen zieken mogen desnoods potlood of ballpoint gebruiken.

4. Wie de kleurplaat graag terug wil hebben, moet de nodige postzegels insluiten; niet vastplakken s.v.p.
5. Voor meerdere kinderen uit eenzelfde gezin zijn bij Uitgeverij Ploegsma, Keizersgracht 616, Amsterdam, nog een beperkt aantal kleurplaten gratis aan te vragen.
6. Kinderen uit één gezin kunnen in één enveloppe inzenden, mits ieders werk goed afzonderlijk met een clip van elkaar gescheiden wordt gehouden.
7. Dek kleurplaat en tekeningen liefst af met vloeit. Zet op de kleurplaat naam, adres, enz. achterop.
8. Alle inzendingen, behalve het verhaal van de zevende opgave, moeten worden toegezonden aan Mej. Mien Labberton, J. J. Talsmalaan 14, Oosterbeek, vóór 20 januari 1963.

Waar je ook om moet denken is, dat slordig schrift, verbeteringen, doorhalingen, vlekken e.d. je cijfer doen dalen. Dat spreekt eigenlijk vanzelf. En het spreekt ook wel vanzelf, dat prijswinnaars mij even de goede ontvangst van hun prijsboek berichten, vind je niet? Toch hebben vorig jaar ruim 30 kinderen dit *niet* gedaan. Dat was niet prettig.

En nu wens ik je weer een blijde kerstvakantie, een gezegend Kerstfeest en veel genoegen met al dit kerstwerk toe! Hartelijk gegroet allemaal!

M. L.

Meer boeken voor Kerstmis

Hieronder vindt U nog een aantal uitgaven, die welkom zijn bij de Kerstviering in elk gezin en op de zondagsscholen.

Bundels Kerstverhalen voor de jeugd

Mensen en dieren in de Kerstnacht *N. Basenau-Goemans* f 4.95
Het Kerstboek voor de jeugd *D. A. Cramer-Schaap* f 4.90
Kerstmis is gekomen *C. E. Pothast-Gimberg* f 3.95
De Kerstschooft *C. E. Pothast-Gimberg* f 2.95 *Wielewaalreeks*
Midden in de winternacht *C. E. Pothast-Gimberg* f 3.90
Voor Kerstmis deze kant uit *Ruth Sawyer* f 4.90
Zij kwamen van verre *C. Wilkeshuis* f 4.25

Stille Nacht

gebonden f 5.90

50 kerstliederen met pianobegeleiding

Kinderen van één Vader

illustraties van Nans van Leeuwen
voor gezin en zondagsschool
2e druk
gebonden f 9.50

Een bundel van 200 liederen voor de jeugd met pianobegeleiding (waaronder de liederen uit 'Stille nacht'). Behalve oude bekenden werden ook tal van nieuwe composities en teksten opgenomen.

Bijbelse verhalen voor jonge kinderen

D. A. Cramer-Schaap
illustraties in vele kleuren van Alie Evers
voor kinderen van 4 tot 8 jaar
6e druk, herzien en uitgebreid
gebonden f 8.90

Van deze kleuterbijbel is nu een zesde, uitgebreide druk verschenen, waarin nieuwe verhalen en tekeningen zijn opgenomen.

Wij verheugen ons bijzonder, dat 'Bijbelse verhalen voor jonge kinderen' zo de weg naar de gezinnen heeft gevonden dat nu reeds, na enkele jaren, een zesde druk nodig is. *De Hervormde Raad voor Kerk en Gezin*

Het illustratiewerk, dat een fris en speels karakter bezit, vertoont een voortreffelijke eenheid met de tekst. Wij kunnen niet anders zeggen dan dat wij van dit boek hebben genoten. *School en Godsdienst*

Het geheel is uitstekend geslaagd. Begrijpelijk weergegeven voor de kleintjes, terwijl de sfeer bewaard is gebleven.

Chr. Schoolblad Onze Vacatures

In de boekhandel verkrijgbaar

Uitgeverij Ploegsma Amsterdam C

